

یہ کہہ
تہ اتمہی

زنجیرہی بابہ تہ ہہ نوکیہ کان

عسے باسپر

گنجبرگانک

لہ نیوان

رہ سہ نایتے و لاساے کردنہ وہ دا

منتدی اقرأ الشقانی

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

پبلشرز انڈیا پرائیویٹ لمیٹڈ

گر بجز کائنات
دنیوان
زه سنیات و لایان کردن و دا

گنج کائنات

لہ نیوان

رہ سنیاتے و لاسایے کردنہ وہ دا

عسے باپیر

یو بلاؤ کردنہ وہ ورا کھاندن

پیشکەش بئ

به‌و گه‌نج و تازه پینگه‌یشتوانه‌ی له سایه‌ی نیمان به‌ خواو
متمانه‌ به‌ خۆبونه‌وه ره‌سه‌نایه‌تیی نیس‌لامیی و نه‌ته‌وه‌یی
خۆیانیان پاراستوه و گیرۆده‌ی ده‌ردی لاسایی کردنه‌وه‌ی کوێرانه
نه‌بوون!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا
بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاَهُمْ هُدًى، وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا
فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ
دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ﴾ الكهف - ۱۴، ۱۳ -

ئهم نامیلکه یه

ئهم نامیلکه یه له ئەسلدا - بیجگه له پیشه کی یه که ی-
وتاریکه که مانگی (۵) ی (۲۰۰۶) له (هۆلی پینجی ئازار)
له شاری (رانیه) له کۆرێک دا پیشکش کراوه به ناوونیشانی:
﴿گهنبه کانمان له نیوان رهسه نایه تیی و لاسایی کردنه وه دا﴾ پاشان
(محمد) ی کورم له سههر کاسیته وه هیناویه ته سههر کاغزه و
(عبدالرحمن) یش تایی کردوه، خوا سه لامهت و سه ره برزی دونیاو
دوارۆژیان بکات. دواییش بوخۆم پیتیدا چوومه ته وه و پیشه کی
یه کم بو نووسیوه و سه ره نجام بهم جوړه ی لی هاتهوه.
شایانی باسیشه ئهم نامیلکه یه له م پینج خاله پیکهاته وه:
یه که م: پیناسه ی گهنج و رهسه نایه تی و لاسایی کردنه وه:
که به کورتی و پوختی پیناسه ی هه رکام له (گهنج) و
(رهسه نایه تی) و (لاسایی کرنه وه) م کردوه.
دووهم: له خالی دووه مه دا رووفان کردۆته وه که قۆناعی
گهنبه تیی له ته مه نی مرۆفدا قۆناعیکی زۆر گرنج و
ههستیاره و قۆناعی تیدا بنیات نرانی که سایه تیی یه، هه
جوړه که سایه تیی (شخصیه) یه ک، وه بیک بناغه وایه بو
قۆناعه کانی دیکه ی ته مه ن و ژیا نی ئینسان.

سى يهه: رهسه نايه تيبى و بههره له خه لك وهرگرتن دوو شتى دژو پيچه وانهى يه كدى نين:

لهم خالى سييه مهشدا نهو راستييه مان روون كردوته وه كه رهسه نايه تيبى (أصالة) نهك هيچ ناكوكى و دژايه تى يه كى له گهل بههره له خه لك وهرگرتن نيه، بهلكو تهواو كهرى يه كديشن و رهسه نايه تى داخوازى نهوه دهكات كه باباي رهسن (أصيل) يان ميلله تى رهسن ههول بدات هه ر خيّر و چاكه يه كى ديكه كه له لاي خهلكى ههيه و بو خوئى نيه تى وه دهستى بيئى و له پرووى سود و بههره مه نديبوونه وه بيخاته گهل نهو خيّر و چاكانهى كه ههينى و پاريزگاريى لييان كرده، وه به هيچ جوريك (پاريزگاريى له چاكه و خيّر خؤ كردن) ريگرى (چاكه و خيّر خهلكى ديكه وه دهست خستن) نيه!

چوارهه: دياردهى لاسايى كردنه وه له چى يه وه سهرچاوه دهگرى و هؤكاره كانى ته شه نه كردنى چين؟!

لهم خالهش دا تيشكمان خستوته سهر ماك و ميكرؤب و هؤى سه ره هلدانى دياردهى لاسايى كردنه وه و پاشان هؤكاره كانى بهره ستانندن و ته شه نه كردنى نهو نه خوشى يه فيكريى و دهروونيبى و كؤمه لايه تى يه له نيو به شيك له گهنج و لاوه كانماندا

به ههردووک ره گه زیانه وه و، سه رجهم هۆکاره کانی ته شه نه کردنی نه و نه خوۆشی یه مان له نیو کۆمه لگا که مان دا بو سی شتان گپراوه ته وه:

۱. هه بوونی لاسایی کردنه وه له ناستی سه ره وه ی سه رکردایه تی فیکری و سیاسی دا.

۲. کاریگه ریی خرابی هۆیه کانی راگه یانندی لایه نه لایکه کان.

۳. هه بوونی بۆشایی فیکری و پرووحی له نیو چینی گهنج و لاودا.

پینجه م: چاره سه ری نه خوۆشی لاسایی کردنه وه له چی دا ده بینین؟!

له م خالی پینجه میش دا باسی چۆنیه تی چاره سه ر کردنی نه و نه خوۆشی یه مان کردوه و له سی برگان دا خستوو مانه ته پروو: یه ک: په ی بردن به و پاستی یه که فیکر و کلتور (ثقافة) ی هه ر گه ل و کۆمه لگایه ک هه لقولای دین و عه قیده و جیهان بینسی یه تی، بۆیه بانگه شه کردن به هه موو بشیوه یه ک بو وه رگرتنی فیکرو کلتوری گه ل و کۆمه لگایه ک که دین و عه قیده و جیهان بینسی له هی ئیمه جیا یه بی نه وه ی مافی له بیژینگدان و هه لسه نگاندن و پاک و پیس لیک

هه لآواردنی به خۆمان بدهین، و یرای ناشه رعیی و
گوناهباریی، نامه نتیقی و عه بیداریشه!

دوو: باوهړ و متمانه هه بوون به رهسه نایه تی خۆ، چونکه بابایه ک
خۆی پی پوچ و بی ریشه و بی نه سل و فه سل بی وه ک
پووش و په لاش و قانگه لۆشک به دهم هه ر پشوه بایه که وه
ده چی!

سئ: بنپر کردنی نه و قه یران و کی شه و گرفتانه ی که پشوویان به
خه لکه که مان به گشتی و به تایبته به چینی گهنج سوار
کردوه و یه کجار په ست و بی زاری کردوون. نه و کی شه و
قه یرانانه ی که هینده زۆر و جۆراو جۆرن نهسته مه بگونجی
بخړینه ژیر پیناسه و ناوونیشانیکی دیاری کراوه وه، چونکه
سه رجه م بواره کانی: فیکر و عه قیده و نه خلاق و خیزان و
حوکم و سیاسه ت و دادوه ری و ئابووری و ئاسایش و...
هتد یان گرتۆته وه!

هیواداریشم ئه م نامیلکه یه بیته هۆی بهرچاو پروونی
ژماره یه کی زۆر له گهنج و تازه پیگه یشتووه کانمان و
رهسه نایه تی رهسه نه کان زیاتر و پتهوتر بکات و بو ئه وانسه ی
دیکه ش مایه ی چاره سه ر بیته.

پیشه‌گی

له واقیعی نه‌مپۆی کوردستان دا چینی گه‌نج و تازه پینگه‌یشتوو مان به‌گشتیی له قه‌یرانیکی فیکریی و پرووحی و نه‌خلاقیی دا ده‌ژی، له سۆنگه‌ی نه‌و رپه‌روه هه‌له‌یه‌دا که گرووپه سیکۆلاریسته‌کان گرتوو یانه‌ته به‌رو له سیاست و راگه‌یانندیان دا ره‌نگ ده‌داته‌وه، که بریتیه له: (حاشا کردن له ئیسلام و مسولمانه‌تیبی و هه‌رشتیك که به سه‌ره‌داوێك ده‌چیته‌وه سه‌ریان و به هه‌موو هی‌ز و تواناوه روو وه‌رگێرپان و وه‌رسوپان به‌ره‌و سیکۆلاریزم له هه‌موو بواره‌کانی ژیان و گوزه‌ران دا و لاسایی کردنه‌وه و چاو لی‌کردنی هه‌رچی زیاتری رۆژئاوا)!!

جا شایانی باسه نه‌و رپه‌روه (اتجاه)ه‌ی سیکۆلاریزم زیاتر که‌سانیک له پشتییه‌وه‌ن و ئاراسته (توجیه) ی ده‌که‌ن که‌ه. تارا‌دده‌یه‌کی زۆر له ئیسلام نه‌شاره‌زا و بی‌ناگان و بگره هه‌ندیکیان بی‌جگه له قسه‌و ره‌خنه‌ی دوژمن و ناحه‌زانی ئیسلام شتیکی دیکه‌ی له باره‌وه نازانن و به مانای وشه له‌و باره‌وه به نه‌خوینده‌وار (أمی) له قه‌له‌م ده‌درین و سه‌ره‌نجام په‌ندی (الناس اعداء ما جهلوا) - خه‌لکی دوژمنی شتیکن که نایزانن - یان به‌سه‌ردا چه‌سپیه!

هۆی ئەو نه شاره زایی و بی ناگایی یه ی ئەو جوړه
که سانهش له نیسلام - که ههر چۆن بی ناین و بهرنامه ی گهل و
کۆمه لگا که یانه و بۆته به شیکی ههره گرنه و گه وه ی میژوو و
را بردووی و ههوین و هه ناوی فیکر و فرهه ننگ و ئەدهب و
کلتوری^(۱) - به رای من ئەم چوار هۆکاره ن:

یه که م: پیگه یشتن و گه وه بوونیان له جوغزیی واقیع و ههل و
مه رجیکی دوور له نیسلام و مسولمانه تیی به تایبهت
ئهوانه یان که ماوه یه کی زۆری ژیانیان له پۆژئاوا بردۆته
سه ر.

دووهم: ههر له سه ره تاوه گیرۆده بوون به ره شینی و نا ئومیدی
به رامبه ر به نیسلام و نه بوونی پالنه ر و هانده ر بۆ هه ولدان
بۆ لی تیگه یشتنی قورئان و سوننهت دوو سه رچاوه ی روون و
بی چهنه د و چوونی نیسلام.

سه ییمه م: قیاس کردنی نیسلام له سه ر واقیع و حالی شپرز و
به جیماوی مسولمانان و به هه له واحالی بوون که:
بارودۆخی و شپرز و بی سه رو به ری مسولمانان
ره نگانده ی نیسلامه و له مه وه گه یشتنه ئەو ئەنجامگیری یه

(۱) کهواته ده بوايه نه گهر نیمانیشیان پیتی نه بی ههر هه لیان دابایه شاره زای بن.

چوارهم: قیاس کردنی نیسلام له‌سه‌ر نه‌صرانییه‌تی پوژئاوا که کاتی خۆی به دهستی که‌نیسه و چینی نه‌کلیرۆس و قه‌شه‌و پاپایه‌کانه‌وه بوو بووه مۆته‌که‌و ملۆزم بۆ خه‌لک و جه‌ماوه‌رو کۆسپ وله‌مه‌په‌ریکی بی‌په‌زا بوو له‌به‌رده‌م گۆپان و گه‌شه کردنی ژیان و گوزه‌ران و ماف و تازادییه‌کانی خه‌لک و جه‌ماوه‌ردا، هه‌ر بۆیه‌ش گه‌لێک جار گۆی بیستی هه‌ندیک له نووسه‌ر و پوژش‌بیره سیکۆلاریسته‌کان ده‌بین ده‌لێن:

پوژئاوا کاتیک ژیانێ گۆپا و به‌ره‌و پێش چوو و گه‌شه‌ی کرد که ده‌ست به‌رداری (دین) بوو، نه‌گه‌ر ئیمه‌ش ده‌مانه‌وی بگۆپێن و به‌ره‌و پێش بچین ده‌بێ وه‌ک وان بکه‌ین و دینه‌که‌مان توور بدیه‌ن!!

بێ خه‌به‌ر له‌وه که (نیسلام) ی ئیمه‌ی مسوولمان هی‌نده‌ی ئاسمان و پێسمان له (نه‌صرانییه‌ت)^(٢) ی ئه‌وان دوور و جیاوازه،

^(٢) دياره به‌رنامه‌کانی خوا که به‌رنامه‌ی عیسا‌ی مه‌سیحیش (عليه السلام) به‌کیتکیان بووه له خودی خۆیاندا هه‌موویان راست و ته‌واون، به‌لام دوا‌یی هه‌موویان ده‌ستکاری کراون و گۆپاون جگه له نیسلام، چونکه نیسلام دوا‌یین به‌رنامه‌ی خوايه و بۆ سه‌رجه‌م مرۆفایه‌تیش نێرراوه بۆیه خوا‌ی کاربه‌جێ له گۆپان و ده‌ستکاری کرانی پاراسته، وه‌ک فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ الحجر - ٩-، واته: ئیمه خۆمان قورئانمان نارده‌وته خوارێ و هه‌ر خۆشمان پارێزه‌رینی.

جا ئیتمە بۆ سەلمانندی ئەو راستی یە دەتوانین دوو جوړه بەلگان
ببینینەوه:

یەكەم: واقع و میژووی مسولمانان و خەلكی ولاتانی رۆژئاوا كە
راسته و راست پیچەوانه و بەراوه ژووی یە كدین!
چونكه ئەوان هەتا پەیرهویی یان لە نایینه شیۆینراو و
گۆراوه كەیان دەكرد بە جیماو و شپرز بوون و كاتیك دەستبەرداری
بوون، لەو حالە ی پیشوویان قوتار و دەر باز بوون -بە تاییهت لە
بواری ژیان و گوزەرانی ماددی دا-.

بەلام ئیتمە ی مسولمان بە پیچەوانه وه: هەتا دەستگرتوو بووین
بە ئیسلامه وه كەم و زۆر پەیرهویی مان لە قورئان دەكرد، نەك
هەر لە پیش خەلكه وه بووین بەلكو سەرقافلە ی كاروانی ژیان و
شارستانی بووین لەسەر ئاستی دنیا و هەموو بواریه كانی
زانست و دادگەری و چاكە کاری و نازادی و سەماحت و... هتد
دا سەرمەشق بووین، بەلام كاتیك لە ئیسلام دوور كەوتینە وه و بە
ئیسلام نامۆ بووین، گۆلۆه مان كەوتە لیژی! ئەمەش راستییە كی
میژوویی یە كە پیش میژووزانە مسولمانە كان میژوونوسانی
نامسولمانی وهك: درایبەر و جۆلستھیژ و ئادەم میتز و كارل
برۆكلمان، دانیان پیدا هیناوه.

دووه‌م: چهند ده‌قی قورئان و سوننه‌ت که به راشکاوی فه‌رمان ده‌که‌ن به هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی ده‌بنه‌ مایه‌ی به‌خته‌وه‌ریی تاک و کۆمه‌ل و به‌ره‌و پیش‌چوون و گه‌شه‌کردنی ژیان و گوزه‌ران، بۆ نمونه‌ ئه‌مانه‌ چهند ده‌قیکی قورئانن له‌و باره‌وه‌:

یه‌ک : له‌ باره‌ی بیر کردنه‌وه‌و به‌کاره‌یتانی عه‌قله‌وه‌ بۆ دۆزینه‌وه‌ی نه‌ه‌تیه‌کانی بوونه‌وه‌ر:

۱- ﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ الأعراف - ۱۸۵، واته‌: ئه‌وه‌ سه‌ره‌نجیان نه‌داوه‌ته‌ مولکی ئاسمانه‌کان و زه‌وی و هه‌رشتیکی که‌ خوا دروستی کردوه‌!

۲- ﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ الطارق - ۵، واته‌: ده‌ با مرۆڤ ته‌ ماشا بکات له‌ چی دروست کراوه‌!

۳- ﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ﴾ عبس - ۲۴، واته‌: ده‌ با مرۆڤ بپروانیتته‌ خواردنه‌که‌ی.

دوو : له‌ باره‌ی رێژگرتنی تایبه‌ته‌وه‌ له‌ زانا و پسپۆران:

۱- ﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ المجادلة - ۱۱-

واته: خوائه وانه تان که ئیمانیا ن هیناوه بهرزیان ده کاته وه و نه وانهش که زانیاریی یان پیدراوه چه ندان پله (بهرزیان ده کاته وه).

۲- ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ الزمر - ۹-، واته: بلی نایا نه وانه ی ده زانن و نه وانه ی نازانن یه کسانن؟ بیگومان تنه نا خاوه ن عه قلان بیر ده که نه وه و په ند وه رده گرن.

۳- ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ النحل - ۴۳-، واته: ده جا له زانایان بیرسن نه گهر نازانن.

س: له باره ی چه سپاندنی داد گهرییه وه له هه موو بواره کانی ژیاندا:

۱- ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...﴾ الحديد - ۲۵-، واته: بیگومان پیغه مبه رانی خۆمانان به به لگه وه نار دوه و کتیب و ته رازووشمان له گه ل نار دوون تا کو خه لکی به داد گهری به ریوه بچن.

۲- ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى...﴾ الانعام - ۱۵۲-، واته: وه نه گهر قسه تان کرد با بابای قسه له سه ر کراو

خزمیش بی، داد‌گهر‌بن.

۳- ﴿..وَأَمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ الشوری -۱۵-، واته: وه

فه‌رمانم پیکراوه که داد‌گهر‌بیستان له نیواندا بکه‌م.

۴- ﴿لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ البقرة -۲۷۹-، واته: نه

ستم بکه‌ن و نه ستم‌میش قبول بکه‌ن.

۵- ﴿..وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا

هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ المائدة -۸-، واته: با رِق بوونتان

له کۆمه‌لێک واتان لێ نه‌کات که داد‌گهر نه‌بن،

داد‌گهر بن نه‌وه له پارێزکاری یه‌وه نزیک‌تره.

چواره‌م: له باره‌ی کار و بار به‌رپۆه بردنی ولات سپاردن به

خه‌لکی شایسته و حوکم کردن له نیوان خه‌لکی دا به

شیوه‌یه‌کی داد‌گهرانه و کارو بار به‌رپۆه بردن له‌سه‌ر بناغه‌ی

پاویژ:

۱- ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا

حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ..﴾ النساء -۵۸-،

واته: خوا به ته‌ئکید فه‌رمانتان پێ ده‌کات که سپارده‌کان

به خه‌لکی شایسته‌ی خۆیان بسپیرن، وه هه‌ر کات

حوکمتان کرد به داد‌گهری حوکم بکه‌ن.

۲- ﴿..وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ

شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ الشوری - ۳۸-

واته: وه ئەوانه‌ی وه‌لامی په‌روه‌ردگاریان داوه‌ته‌وه و نوژیان به‌ریا کردوه و کار و باریان به‌راویژه له نیو خۆیاندا و له‌وه‌ی پیمان داون ده‌به‌خشن.

۳- ﴿..وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ..﴾ آل عمران - ۱۵۹-، واته:

وه له کار و بار به‌ریوه بردن دا راویژیان پێ بکه.

که‌واته:

نایا ده‌گونجی نیس‌لامیکی ئاوا که فه‌رمان ده‌کات به

به‌کاره‌ینانسی عه‌قل و هۆش بۆ دۆزینه‌وه و په‌ی پێ بردنی نه‌یننی‌یه‌کانی بوونه‌وه‌ر و یاساکان (سُنن)ی خوا سبحانه و تعالی که کارو باری کائیتاتیان پێ به‌ریوه ده‌بات و، فه‌رمان ده‌کات بۆ گه‌رانه‌وه بۆ لای زانا و پسپۆران و شاره‌زیان له هه‌موو بواره‌کان دا و، به‌راشکاوی رابیده‌گه‌یه‌نی که خوای گه‌وره‌ریزی تایبه‌تی له زانایان ده‌گری به‌چهندان په‌له به‌سه‌ر خه‌لکی دیکه دا به‌رزیان ده‌کاته‌وه و، روونی ده‌کاته‌وه که خوا: جَلَّ شَأْنُهُ تیکرای پیغه‌مبه‌رانی خۆی (عليهم الصلاة والسلام) بۆ ته‌وه به‌کتیب و ته‌رازووه‌وه ره‌وانه کردوه که خه‌لکی به‌دادگه‌ریی به‌ریوه بچن و

داد‌گه‌ریی له ژیانیان دا بچه‌سپینن له هه‌موو بواره‌کان دا و ته‌نانه‌ت له‌گه‌لّ دوژمن و ناحه‌زانیشیان دا و، فه‌رمانیان پسی ده‌کات که نه‌مانه‌تی به‌رپرستی و کارو باری ولات به‌رپویه‌ بردن به‌خه‌لکی شایسته‌ بسپین و، هه‌موو نیش و کاریکیان له‌سه‌رجه‌م بواره‌کانی ژیان و گوزه‌رانی دینداری و دنیا داری یان دا له‌سه‌ر بناغه‌ی راویژ (شوری) به‌رپویه‌ به‌رن و... هتد.

به‌لی ئایا ئیسلامیکێ ئاوا ده‌گوه‌جی بوویت و بیته‌ مایه‌ی به‌ جیمان و حال تیکچوونی مسولمانان، وه‌ک چۆن کاتی خۆی ئایینی تیکدراو و شیوتینراوی مه‌سیح علیه‌ السلام خه‌لکی نه‌ه‌روپا و رۆژئاوای دووچارای به‌ جیمان و مالتویرانی کردبوو، له‌ سۆنگه‌ی نه‌وه‌وه‌ که له‌گه‌لّ نه‌زانیه‌ی (جه‌ل) و دژی زانست بوو، پشتگیری زولم و سته‌می نابوری و سیاسی و کۆمه‌لاتیه‌ی ده‌کرد و دژی ئازادیه‌ی و مافه‌کانی خه‌لک و جه‌ماوه‌ر بوو، لایه‌نگیری حوکی تاکیه‌ی و دیکتاتۆری ده‌کرد و دژی حساب بو‌ راو نیراده‌ی جه‌ماوه‌ر کردن بوو... هتد!؟

بیگومان نه‌خیر، چونکه‌ وه‌ک تۆزیک تیشکمان خسته‌سه‌ر ئیسلام و نه‌صرانییه‌ت وه‌ک ده‌لین: هه‌رخوایان یه‌که‌ و یه‌که‌جار له‌ یه‌ک دوور و جیاوازن، نه‌وه‌ش که هه‌رکام له‌ ئیسلام و

مەسیحییەت یان (قورئان) و (ئینجیل) لەئەسڵدا لە لایەن خوای کاربەجێوە هاتوون ناگونجی بکریته بەلگەی وەك یەك بوون و لە یەك چوونیان، نایا دەکرێ بلیین: هەرکام لە سیستەمی حوکمرانیی دیموکراسیی و سیستەمی حوکمرانیی دیکتاتۆریی وەك یەکن چونکە هەردووکیان زاده و بەرەمی بیر و هۆشی مرۆفەن؟! بیگومان نەخێر، دەجا ئیسلام و نەصرانییەتیش بە هەمان شێوە لە ئەسڵدا ئاسمانیی بوون و لە لایەن خواوە هاتیان بەلگەی وەك یەك بوون و یەكسان بوون بگرە لە یەكچوونیشیان نییە، چونکە:

یەك: ئینجیل و بەرنامەكە (عیسی) علیە السلام هەر لە ئەسلیش دا بۆ گەل و کۆمەلگا و قۆناغیکی تایبەت و دیاری کراو نیررابوو، کە گەل و کۆمەلگای (بنی اسرائیل) ه لە قۆناغی پێش پەوانەکرانی (محمد) پێغەمبەری کۆتایی دا صلی اللہ علیہ و سلم، وەك خوا تبارک و تعالی لەو بارەوه فەرمویت: ﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ...﴾ الصف-۶-

واته: وه کاتیک عیسای کوری مه ریه م گوتی: نهی وه چهی^(۳)
نیسرائیل من ره وانه کراوی خوام بۆ لای ئیوه..
که واته:

شتیکی ناسایی یه که ئاین و بهرنامه ی عیسا (علیه
الصلاة والسلام) بیجگه له نه ته وه ی نیسرائیل ونه و قوناغ و
هه ل و مه رجه که تییدا ژیاون، بۆ خه لک و قوناغ یکی دیکه
نه گوجی، وه ک له واقعی ش دانه گونجاوه و ناشگونجی!
دوو: نه نجا سه رباره ی نه وه ش (ئینجیل) وه ئاینه که ی عیسا
علیه السلام پاش خزی گۆراو ده ستکاریش کرا وه ک سه رجه م
میژوو نووسان ده زانن و دانیان پیدا هی ناوه و خوی زانا و
په نه انبیش هه والی پیداوین و فه رموویه تی: ﴿ وَمِنَ الَّذِينَ
قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا
بِهِ... ﴾ المائدة - ۱۴ - واته: وه نه وانه ی گوتیان: ئیمه
نه صرانین په یمانیکی پته ومان لی وه رگرتن - که دینداری
راسته قینه بکه ن - که چی به شیکیان له وه ی که پی

^(۳) (إسرائيل) نازناوی (یعقوب) پیغه مبه ره صلی الله علیه وسلم که واته: (بني
إسرائيل) یانی وه چه و نه ته وه یه ک که له (یعقوب) په پیدا بوونه.

پاسپێررابوون فەرامۆش کرد و پشت گوێ خست...
بۆیه ئە‌گەر پێشتر کتیب و بە‌رنامە‌که‌ی عیسا علیه السلام
له‌بەر تاییه‌ت بوونی به‌ کات و شوێن و کۆمه‌لگایه‌کی
دیاریکراوه‌وه، بۆ رێکخه‌ستی ژیان و گۆزه‌رانی خه‌لکی دیکه
نه‌ده‌گۆنجا، ئە‌و جاره هۆکارێکی دیکه‌ش سه‌ری هه‌لدا بۆ زیاتر
نه‌گۆنجانی که بریتیه له گۆران و شیوێنرانی^(٤)!
به‌لام قورئان و ئیسلامی (محمد) صلی الله علیه وسلم به
پێچه‌وانه‌وه هه‌م له ئە‌سه‌لدا بۆ سه‌رجه‌م مروفایه‌تی نیترراوه به
دریژایی زه‌مان و به پانایی زه‌مین، وه‌ک خوای کاربه‌جێ
فەرموووه‌تی:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ سبأ - ۲۸ -

واته: وه تۆمان په‌وانه کردوه مه‌گەر بۆ تیکرای خه‌لکی
مژده‌ده‌ر و ترسینه‌ر بی..

^(٤) هه‌ر لی‌ره‌شه‌وه ده‌زاین ئە‌و کوردانه‌ی گوايه به‌ دوای هیدایه‌ت دا ده‌گه‌رێن و ده‌بنه
نه‌صرائیی چه‌ند داماو و به‌جێماو و هه‌له‌خه‌له‌تاون که ده‌که‌ونه شوێن دینیکی له
ئه‌سه‌ل دا بۆ نیستاو نی‌مه‌ نه‌هاتووی گۆرراو و هه‌یج به‌سه‌ر هه‌یچه‌وه نه‌ماو! ئە‌مه
نه‌گەر به‌دوای (دین) دا بگه‌رێن، به‌لام ئە‌گەر عه‌ودالی ژین بن ئە‌وه دیاره
شتیکیان چنگ ده‌که‌وێ، به‌لام بێگومان زۆر که‌مه‌تر و گچکه‌تره له نابروو چوونی
دنیا و دوا‌رۆژ !!

هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ الأعراف-۱۵۸- واته: نه‌ی موحه‌مه‌دا! بلی: نه‌ی خه‌ل‌کینه! من ره‌وانه‌ کراوی خوام بو لاتان به‌ تیکرای... .

وه‌هه‌م خوای بالاده‌ست پاراستوو‌شیه‌تی له‌ گۆرران و ده‌ستکاری کران وه‌ک فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّا نَحْنُ الذُّكْرُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ الحجر -۹-، هه‌ر بو‌یه‌ش زۆر شتیکی ئاسایی و مه‌نتیقی و چاوه‌پروان کراوه‌ که‌ قورئان و ئیسلامی له‌ گۆرران و ده‌ستکاری کران پارێزراو و بو‌ سه‌رجه‌م به‌شه‌ر نی‌رراو، بتوانی وه‌لامگۆی هه‌موو پرسیاره‌کانی ژیان و گوزه‌رانی مروژ بیت و چاره‌سه‌ری تیکرای گرفت و کیشه‌کانی بکات!

ئیستاش که‌ هه‌تا راده‌یه‌ک تیشکمان خسته‌سه‌ر هوکاره‌کانی بیناگایی و نه‌شاره‌زایی نه‌و گروپ و تاقمه‌ سیکۆلاریستانه‌ی که‌نجه‌کامنان به‌ره‌و بی‌ دینایه‌تی و لاسایی کردنه‌وه‌ی کویرانه‌ی بینگانه‌و نه‌یارانی دین ده‌به‌ن، ده‌باره‌ی ئیسلام و، پروونیشمان کرده‌وه‌ که‌ ره‌شبینییی‌یه‌ که‌ یان به‌رانبه‌ر به‌ ئیسلام جگه‌ له‌ نه‌زانین و بی‌ ناگایی هیج به‌لگه‌ و پاساوێکی دیکه‌ی نییه‌، به‌ ئاراسته‌ کردنی چه‌ند پرسیاریک کۆتایی به‌م پیشه‌کی یه‌ دینین:

۱- ئایا تاوانێکی یه‌کجار گه‌وره‌ نییه که له‌ژێر هه‌ر په‌رده‌یه‌که‌وه بێ و به بیانووی به‌ره‌و پێش بردنی ژیان و گوزه‌رانی خه‌لکی یه‌وه، هه‌ر به‌ پاره‌و خێر و بێر و واریداتی نهم و لاته‌ خه‌لکی نهم و لاته‌ به‌ تاییه‌ت گه‌نج و لاوه‌کان به‌ره‌و بێ دینایه‌تی بێرین و له‌ ئیسلام و قورئان و پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم دوور وه‌خرین!!

۲- ئایا ژیان و گوزه‌رانی میله‌ته‌که‌مان چۆن به‌ره‌و پێش ده‌چن له‌ حالێکدا که گه‌نج و لاوه‌کانمان به‌ کوپ و کچه‌وه‌ له‌ جیاتی عیلم و سه‌نعه‌ت و نه‌ده‌ب و په‌وشتی به‌رز و جوان بۆ سه‌رخۆشی و بێ هۆشی و تیکه‌لی و لاسایی کردنه‌وه‌ی نه‌ملاولا هان ده‌درین؟! مه‌گه‌ر میله‌ته‌تان به‌ هۆشیاری و ناگایی به‌ره‌و پێش چوون و ده‌چن، یان به‌ سه‌رخۆشی و بێ هۆشی و لاسایی کردنه‌وه‌!!

۳- ئایا نه‌و دروشم و شیعاره‌ زریق و بریقانه‌ی پێپه‌وی عه‌لمانیی به‌رزیان ده‌کاته‌وه‌ وه‌ک: دادگه‌ری، دیموکراسی، مافی مرۆڤ، ئازادی، کۆمه‌لگای مه‌ده‌نیی... هتد، به‌ کرده‌وه‌ به‌رجه‌سته‌یان کردوون و ده‌که‌ن، یان زیاتر وه‌ک کراسی

عوسمان و چاوپینچکیک به‌کاریان دینن؟!؟

نه‌گه‌ر بۆ پراکتیزه‌ کردنی شه‌و دروشمانه‌ کار ده‌که‌ن
پینویسته‌ رۆژ بۆ رۆژی قریبی و پری و سته‌م و زۆر و هه‌موو
شتیک بۆ حیزب قۆرخ کردن و نه‌فه‌س به‌ خه‌لک ته‌نگ
کردن و مافی مرۆف پینشیل کردن و... هتد، که‌م بیته‌وه
نه‌ک به‌ پیچه‌وانه‌وه له‌ زیاد بوون دابن و جه‌ماوه‌ر رۆژ بۆ
رۆژی بیزارتر و توپه‌تر بئ و دل‌ساردتر و نا‌ئومیدتر بئ!!

۴- نایا که‌سیک خۆی به‌ دل‌سۆزی گه‌ل و میلله‌تی بزانی نابی
به‌ته‌نگ دین و کلتور و فره‌ه‌نگ و په‌ه‌شتی یه‌وه‌ بی؟!
که‌واته‌ نابی خه‌لکی دل‌سۆز دژایه‌تی نیسلام و شه‌و کلتور و
فره‌ه‌نگ و په‌ه‌شت و نادابه‌ی لیه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتوه
بکات، چونکه‌ له‌ گه‌ل ده‌عوای دل‌سۆزی و به‌ته‌نگه‌وه‌ بوون
دا یه‌ک ناگرته‌وه!!

۵- نایا نیسلام و مسولمانه‌تی چ ریه‌کی له‌ ناوه‌دانیی ولات و
به‌ره‌و پیش بردنی ژیان و گوزه‌رانی خه‌لکی گرتوه؟! نایا
یابانی و چینیی یه‌کان نیستاش له‌ گه‌ل دا بئ هه‌ر بت
په‌رست و (بودا) په‌رست نین له‌ گه‌ل شه‌ه‌ش دا خه‌ریکن له‌

ته کنۆلۆژیای مه ده نیی دا پیش شه و روپا و شه مریکاش
ده که ونه وه؟!

ئنجا نه گهر بته پرستی و ان ری له به ره و پیش چوونیان
نه گری، چون چۆنی خوا پرستی ئیمه ی مسولمان پیمان لی
ده گری له حالیکدا که بته پرستی نزمترین فیکره و
خوا پرستی به رزترین فیکره یه!!

۶- نایا ده مپرستانی رپره وی سیکۆلاریزم بیران له وه کردۆته وه
که دژایه تیی کردنی نیسلام و مسولمانه تیی و ره و اج پیدانی
بیدینایه تیی و به ره مه ژه هراوه ییه کانی، که مه یخوری و
قومار و به ره له دایی و بی دادی و داوین پیسی و ناژاوه
گیپی، هه ندیکیانن، گه وره ترین مه ترسی هه یه بو
ناسایشی نه ته وه یی (الأمن القومي) میلله ته که مان؟!
چونکه بیگومان گهل و میلله تیک گهنج و لاوه کانی به
شیوه یه کی به ره له دایی و بی یاسایی به غه ریزه کانی خۆیه وه
سه رگرم کرابی و خواو خه لک و قیامه تی له بیر برابی، له
کاتی ته نگانه و لیتقه و ماندا و له مهیدانی دیفاع و به رگری
دا هه یچ چاوه پروانی یه کی لی ناکری!!

که‌واته:

ئایا جیی خۆی نییه ده‌مراستانی ریره‌وی عه‌لمانییه‌ت
ئه‌گه‌ر له‌به‌ر خوا و خه‌لکیش نه‌بی هه‌ر له‌به‌ر خۆیان و، ئه‌گه‌ر
له‌به‌ر دوا‌رۆژ و دینیش نه‌بی هه‌ر له‌به‌ر (ژین) یان، زیاتر هه‌ولیی
تیگه‌یشتن له‌ نیسلام بده‌ن و چی دیکه‌ گه‌نج و لاوه‌کانمان
به‌ده‌ردی کوشنده‌ی لاسایی کردنه‌وه‌وه‌ گرفتار نه‌که‌ن!!

٢١ ی جه‌مادی یه‌که‌می ١٤٢٧ ک

١٧ ی حوزه‌یرانی ٢٠٠٦ ز

هه‌ولیر

دهقی وتاره‌که

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على النبي الأمين محمد
المبعوث رحمة للعالمين وإليه وصحبه أجمعين ومن اهتدى بهديهم
وسار سبيلهم بإحسان إلى يوم الدين

به‌پێزان و خۆشه‌ویستان!

خۆش‌حالم به دیداری هه‌موو لایه‌کتان له‌م ئیواره‌ کۆره‌ماندا،
ئه‌و باب‌ه‌ته‌ی که به‌ پێویستم زانی پێش‌که‌شی ئیوه‌ی به‌پێزی
بکه‌م، ناوونیشانه‌که‌ی به‌و شیوه‌یه‌یه‌:

((گه‌نجه‌کانمان له نیوان ره‌سه‌نایه‌تی و

لاسایی کردنه‌وه‌دا))

هه‌موو لایه‌که‌ ده‌زانی که نه‌مرۆ میلیله‌تی ئیمه‌ له‌م به‌شه‌ی
کوردستاندا خوای په‌روه‌ردگار له‌ زۆر پروه‌وه‌ ده‌رووی خێری
لێکردۆته‌وه‌ و ئاویری به‌ خێری لێداوه‌ته‌وه‌، ئه‌وه‌ بۆ ماوه‌ی

پازدە (١٥)^(١) سالتیکە خوای بەخشەر کابووسی ڕەشی ڕژیمی بەعسی لەسەر سینگمان لابردوو، وە لە ولاتی خۆمان تا ڕاددەیهک خاوەنی ئێزادە و ئیدارەیی خۆمان بووین.

گومانیشی تێدا نییه کە نایندە و داھاتووی ھەر میللەتیک بەستراوہ تەوہ بە چینی گەنج و تازە پیتگەیشتووہ و ھەر میللەتیک گەنج و لاوہ کانی ڕوو لە خێر بن دیارە ئەو میللەتەش ڕوو لە خێرە و ئەگەر خوا نەکردە گەنج و لاوہ کانی ڕوو لە شەر بن دیارە ئەو میللەتە ڕوو لە شەر و نەھامەتی و بێ خێری یە، جا لە نیو میللەتی ئێمەش دا گەنجە کافمان - بە ھەردوو ڕەگەزی نێر و مێ - وە، ئەگەر بە وردی سەرنج بەدەین لە دوو ھالەت دا دەبینین:

ھالەتیک کە بەشیک لە گەنجە کافمان - بە کور و کچەوہ - بەرجەستە دەکەن، کە بریتییە لە (ڕەسەنایەتی)، وە دەیانەوێ پابەند بن بە ئیمان و عەقیدە و کلتور و ڕابردووی ئیجابیی میللەتە کەیانەوہ و چ شتیکی چاکی دیکەش ھەیە لە خەلکی دیکە و ھەر بگرن و بیخەنە سەر ئەو خالە ئیجابیی یانەیی کە میللەتە کەیان لەوہو پیش لەسەریان بوون.

^(١) لە سالی (١٩٩١) ھ.ھ.

حاله تی دووه میس بریتیه له دیارده یه که به شیک له گهنج و لاوه کانمان پییه وه گیرۆده بوون که بریتیه له (لاسایی کردنه وه) و کۆمه لیک له گهنج و لاوه کانمان نه گهر سه رنجیان بدهی نه وه یان لی ده خوینیتته وه، که بریاریان دابسی زه پ (X) به سه ر پابردووی خویناندا بینن و په گ و پیشه ی پابردووی خوینان بقرتینن و جاریکی دی له سفره وه ده ست پی بکه نه وه!! که به ته نکید نه و حالته و دیارده یه نه خویشی یه کی ترسناک و کوشنده یه!

جا من لیتره بو تان باسی نه و دوو حالته و دیارده یه ده که م به شیوه یه کی تیکه ه لکی شیی، وه هه ول ده ده م له پینج خالاندا بابه ته که م کورت بکه مه وه که نه مانه ن:

- ۱- پیناسه ی: گهنج، په سه نایه تیی، لاسایی کردنه وه.
- ۲- گرنگیی قوناغی گهنجیتیی له ته مه نی نینساندا.
- ۳- په سه نایه تیی و به هره وه رگرتن له خه لک دوو شتی دژ به یه ک نین به لکو ته واره کری یه کدین.
- ۴- هۆکاره کانی پهیدا بوونی دیارده ی لاسایی کردنه وه و ته شه نه کردنی له نیو کۆمه لگاکه ماندا.
- ۵- چاره سه ری دیارده ی لاسایی کردنه وه.

(۱) پیناسهی گهنج و رهسه نایه تیی و لاسایی کردنه وه:

یه کهم: پیناسهی گهنج:

به که سیک ده گوتری گهنج که له سهرووی ته مهنی بالغ بوونه وه بی، هه ندیکیش هه ره له قوناغی هه رزه کاری یه وه وشه ی (گهنج) ی بۆ به کاردینن، تا کو قوناغی پیش ته مهنی (۴۰) چل سالی یان چه ند سالی ک دوای (۴۰) سالی ش.

جا نینسانی گهنج، یا خود نینسان له ته مهنی لاوتیدا چه ند تایبه تمه ندیی یه کی هه یه که که متر وایه ئه و تایبه تمه ندیی یانه له قوناغه کانی دیکه دا هه بن:

۱- یه کیک له وانه بریتیه له وه ی که نینسانی گهنج زهینی پروونه وه توانای وه رگرتنی شتی تازه و بیر و باوه ر و بۆچوون و زانیاری تازه ی زیاتره، جا چ به باری شه ر دا بی چ به باری خیر دا بی، واته گهنج زیاتر قابیلیه تی گۆرانکاری تیدایه.

۲- یه کیک دی له تایبه تمه ندیی یه کانی گهنج ئه وه یه که گهنج پرووحی پاکتره و بیرو هۆشی نازادتره، چونکه جاری پهروه رده و په یوه ندیی یه کومه لایه تیی یه کان نه یان به ستوته وه وده ست و بی یان گری نه داوه.

۳- ههروه ها گهنج رووح و گیانی فیدا کاری و خه باتکردنی زیاتره هه ره بۆیهش نهوانه ی که بهرگری له خاک و نیشتمانی خۆیان ده کهن و بهرهلستی دوژمن و داگیرکه ره کهن بهزۆری له چینی گهنجانن -شتیکی روون و ناشکرایه که سهربازی کردن له تافی گهنجیتی دایه -

۴- یه کیکی دیکه له تایبه تمندی یه کانی گهنج نهویه که بویری و جورتهت و حق بیژی تیدا زیاتره، بهلام نهوه به مانای نهوه نییه که دوا ی نهوه ی نینسان ده که ویتته ته مهنی کامل بوونهوه، نهو تایبه تمندی یانه ی تیدا نامینن!! نه خیر بهلام بیگومان نهو تایبه تمندی یانه له گهنج دا به شیویه کی ناشکراتر و زهقتر دیارن.

دووه م: پیناسه ی رهسه نایه تیی:

به کورتی مه بهستان له رهسه نایه تیی نهویه که نینسان پاریزگاری بکات له رابردوی خۆی، به مهرجیک رابردوو شتیکی باش بیت، جا نه گهر بیر و باوه پتیکی راستت هه بووه، نه گهر رهوشتیکی چاکت هه بووه، یاخود کلتوور و فرههنگ و چند نه دهه و نهریتیکی باشت بووه، یان نه گهر کۆمه لیک

سه‌روه‌ریی باشت بووه له میژووتدا... هتد، نه‌وانه پارێزگاریی لی
بکه‌ی و شانازیی یان پیوه بکه‌ی، که‌واته ره‌سه‌نایه‌تی یانی: ریز
گرتن له شته چاکه‌کان و سه‌روه‌ریی یه‌کانی خۆت له رابردوو دا
و به‌که‌م ته‌ماشایان نه‌که‌ی، جا به ته‌نکید ره‌سه‌نایه‌تی پیویسته
بۆ هه‌ر گه‌ل و میلله‌تیک که ده‌یه‌وی بمینیتته‌وه و بژی، چونکه
هه‌ر که‌سیک شانازیی به رابردووی خۆیه‌وه نه‌کات و هه‌ر که‌سیک
ریز و ته‌قدیری نه‌بیته بۆ رابردووی خۆی و بۆ نه‌و سه‌روه‌ریی
یانیه‌ی که باب و باپیرانی تۆماریان کردوون، مانای وایه خۆی بی
نه‌سل و بنه‌چه‌که و بی ریشه ده‌دینن، چونکه:
(هه‌ر که‌سیک دوینیی نه‌بی ته‌مروشی نابن و، هه‌ر که‌سیکیش
نه‌مروی نه‌بی سبه‌ینیشی نابن)

سی‌یه‌م: پیناسه‌ی لاسایی کردنه‌وه:

مه‌به‌ستمان له لاسایی کرنه‌وه نه‌وه نییه که شتی چاک له
خه‌لک وه‌رفه‌گرین، چونکه (تقلید) له بنه‌ره‌تدا وشه‌یه‌کی عه‌ره‌بی
یه‌و له (قلاده) وه هاتوه، (قلاده) ش به‌و ریشمه‌یه ده‌گوتری که
خراوه‌ته ملی ناژه‌ل بۆ نه‌وه‌ی پیی رابکیشن، (قلده) یانی
شتیکیان له گه‌ردن کرد (مقلد) یش، به که‌سیک ده‌گوتری که

قسه یاخود عاده‌ت و کلتووری بابای لاسایی کراوه‌ی کرۆته ملی خۆی و به کوێرانه و چاو نووقاوی به دوا‌ی ده‌که‌وئ.

که‌واته: لاسایی کردنه‌وه (تقلید) شتیکی (مذموم) ه، ههر بۆیه‌ش خوای گه‌وره له چهند شوینیک له قورنانی به‌ریزی خۆیدا ره‌خنه‌ی گرتوه له‌و کافر و بی‌بروایانه‌ی که کاتیک پیغه‌مبه‌ران علیهم الصلاة والسلام بانگی حه‌قیان به‌ گۆی داداون، کافره‌کان پاساویان به‌وه هیناوه‌ته‌وه که له‌سه‌ر رچه‌ی باو باپیرانیان ده‌پۆن بۆیه گۆپراه‌لی خوا و پیغه‌مبه‌رانی خوا ناکهن (علیهم الصلاة والسلام) وه‌ک خوای به‌رز و مه‌زن ده‌فه‌رموئ: ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ الزخرف - ۲۲-، واته: به‌لکو کافره‌کان گوتیان: ئیمه‌ باب و باپیرانمان له‌سه‌ر ریچکه‌یه‌ک بینیه‌وه، وه ئیمه‌ش ههر به دوا‌ی شوینه‌واری وان دا ده‌پۆین.

خوای کاربه‌جیش بۆ پوچ کردنه‌وه‌ی نه‌و جوړه مه‌نتیقه‌ فه‌رموویه‌تی: ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ المائدة - ۱۰۴-، واته: نه‌دی نه‌گه‌ر هات و باب و باپیرانیان هیچیان نه‌زانیبیی و شاره‌زا نه‌بووین - ده‌گۆنجی ههر شوینیان بکه‌ون؟! - .

كەواتە: ئەتۆ دەبێ بە دواى پيشين و باب و باپىرى خۆت
بكهوى لە شتى باش دا، بەلام لە شتى خراپ دا چ باب و باپىرى
خۆت چ ھەر كەسىكى ديكە نەگەر چاوى لى بكهى و لاسایی
بكهيهوه ئەوه لە راستى دا ئەو ھەلۆيست و رەفتارەت برىتيە لە
جۆرىك لە بەجى ماوى و متمانە بە خۆ نەكردن و خۆ دۆراندن و
خۆ لە لا بى بايەخ بوون! ئنجا لاسایی كردنەوه لە زۆر بواراندا
بەرجهستە دەبێ لە بوارى فيكر و عقيدە دا، لە بوارى ئەخلاق و
رەوشت و عادات و نەريۆت دا، لە بوارى كۆمەلایەتی و سياسى
دا...

بۆيە ھەر كەسىك ياخود ھەر لايەنىك و كۆمەلانىك و
مىللەتىك بەبى قەيد و شەرت خۆى تەسليمى كەسىك، لايەنىك،
مىللەتىكى كرد وە عادات و نەريۆتەكانى يان فيكر و
بەرنامەكەى، يان ئەخلاق و رەوشتەكانى ئەوى وەرگرت، بە بى
ئەوى لى ورد بىتەوه و سەرنج بدا داخۆ چەندى بە كەلك دى و
چەندى بە كەلك نايەت، يان چەندى بۆ ئەو شياوہ بەلام بۆ ئەم
ناشيت!! ئەوه بەو كەسە يان لايەنە يان مىللەتە دەگوتى:
لاسایی كەرەوه (مقلد) ياخود شوين كەوتوى كۆيرانە.

(۲) گەرنگی قۆناغی گەنجی و لاویتی:

شتیکی روون و ناشکرایه که ئینسان له تەمەنی لاویتیی دا - وهك پیشتر ئاماژەم پێ کرد - کۆمەڵێک ئیمتیاز و سیفاتی هەیه یارمەتیی دەدەن تاکو بتوانی سەرەتایهکی چاک یاخود خراب بۆ (شخصیة) کەسایەتیی خۆی دابڕیژی، وه لەراستی دا ئەوانەیی که له میژووی بەشەریهت دا به باری خێر و چاکه دا یاخود به باری شەر و خراپه دا گۆرانکایی یان کردوه، هەر له چینی گەنجانەوه دەستیان پێ کردوه، بۆ نمونە:

شوێنکه وتوانی پیغه مبه‌ران عليهم الصلاة والسلام به زۆری گەنج بوون، هەر وه‌ها غەیری وانیش به زۆری سوودیان له چینی گەنج و تازه پینگە‌یشتوو بینیه، وه له راستی دا تەمەنی گەنجی له ژبانی ئینسان دا قۆناغیکه که قۆناغەکانی دوا‌یی تەمەنی پێوه په‌یوه‌ستن، پیغه مبه‌ر صلی الله علیه وسلم یش له به‌کێک له فەرما‌یشته‌کانی دا له باره‌ی گەرنگی قۆناغی گەنجی یه‌وه فەرموویه‌تی: { لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ... } { الترمذي ۲۳۴۱ واتە: دوو پێ‌یه‌کانی هێچ که‌سیک له رۆژی دوا‌یی دا به‌م لاو لا دا ناچیت تاکو پرسیا‌ری لی نه‌کری ده‌رباره‌ی چوار شتان: به‌که‌م: له باره‌ی

گهنبیتی یه وه -قۆناغی گهنبیتی خۆی- چۆنی بهرئێ کردوه؟!....
به لئێ به تهئکید قۆناغی گهنبیتی گهنبینه یه که به هۆیه وه
ئینسان ده توانی که سایه تیی یه کی وا بو خۆی دارپێژئ، که
خزمه تی خۆی و خاک و میلله تی بکات، بۆیه ئینسان ده باره ی
قۆناغی گهنبیتی به تایبه ت لیپرسینه وه ی له گه ل دا ده کرئ.

ئنجا وه ک نامازه شم پئ کرد نه و گۆرانکاری یانه ی که پرویان
داوه هم به باری چاکه دا له سهر دهستی پیغه مبه ران (علیهم
الصلاة والسلام) وه شوین که وتوانیان -که چاکسازی و
پاکسازی و گۆرانکاری نیجایی بووه له کۆمه لگا دا- شوین
که وتوانیان چینی گهنج بوون. ههروه ها به باری خراپه و
سهلبیش دا دیسان شوین که وتوانی نه هلی (باطل) یش که
گۆرانکاری خراپ و سهلبی یان کردوه، به هه مان شیوه
سوودیان له چینی گهنج بینیه، بۆیه هه موو لایه کمان له نیو
کۆمه لگا که مان دا، زانیان و دایکان و باوکان و... هتد،
به رپرسین له به رانه ر به ته مه نی لایتیی کور و کچه کانمان و
نه وه کانمان و سه رجه م هاوولاتیان و ده بی به نه مانه تیکی
گه وره یان بزانی که له نه ستۆمان دان وه ناگامان لییان بیست،
چونکه نه گه ر گهنج و لاوه کانمان می شک و دل و ده روونیان به

عه‌قیده‌ی ئی‌سلامیی راست و بیری باش پ‌ۆشن بک‌ریته‌وه و نه‌خلاق و په‌وشتیکی باشیان فیر بک‌ری و له‌سه‌ر به‌رنامه‌یه‌کی راست و دروست په‌روه‌رده بک‌رین، له راستی دا ده‌بن به نه‌ندامی زۆر کاریگه‌روه ده‌بنه خشتیکی به که‌ئک له بینای کۆمه‌لگا‌که‌مان دا، به پیچه‌وانه‌شه‌وه نه‌گه‌ر عه‌قیده‌و فیک‌ریکی پوچ و عاده‌ت و نه‌ریتیکی خراب و په‌وشتیکی دزیو و هه‌لس و که‌وتیکی نزم فیر بک‌رین و له‌سه‌ر سیاسه‌تیکی چه‌وت په‌روه‌رده بک‌رین نه‌وه سه‌ره‌نجام ده‌بنه گیا‌که‌له و مایه‌ی ده‌ردو نه‌هامه‌تی بو خوشیان و میلیله‌ته‌که‌شیان.

پیغه‌مبه‌ری نيمه‌ش (عليه الصلاة والسلام) به ته‌مه‌ن‌ترین هاوه‌لی (أبو بكر الصديق) خوی لی‌ رازی بی بووه - وه‌ک له (سیره‌ ابن هشام) و باقی کتیبه‌کانی دیکه‌ی ژيانی پیغه‌مبه‌ر دا هاته‌وه - که نه‌و کاته ته‌مه‌نی (٣٨) سی و هه‌شت سا‌ل بووه که مسو‌لمان بوه، نه‌وانی دیکه‌ش هه‌موو له‌و ته‌مه‌نیان که‌مه‌تر بووه، هه‌ر چه‌نده خه‌لکی دیکه‌ش هه‌بووه که له دوایی دا مسو‌لمان بووه و ته‌مه‌نی زیاتر بووه، به‌لام له سه‌ره‌تاوه چینی گه‌نج و لاو له خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر دا بوون (عليه الصلاة والسلام) ، هه‌روه‌ها هاوه‌لانی نه‌شکه‌وت (أصحاب الكهف) یش که خوی کاربه‌جی

به سهراته که یانمان بو ده گپرتته وه و ده فرموی: ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاَهُمُ هُدًى﴾ الکهف - ۱۳ - ، (فتیه) کۆی (فتی) یه و (فتی) ش به که سیک ده گوتری ته مهنی له نیوان (۱۵-۲۰) یا خود (۱۵-۳۰) دایه، که واته: ها وه لانی نه شکهوت که خوی پنهانین به سهراته که یانمان بو باس ده کات کۆمه له گه نجیکی تازه پیگه یشتوو بوون که ناماده بوون له کۆمه لگا و پرژی می طاغوتی یانه ی خویان هه لگه پرینه وه و مل بو ناحقی یه کانیان نه دن و ناماده نه بوون کۆیلایه تی بو ئینسانیک بکه ن و، ژیا نی نیو نه شکهوتیان هه لپوارد و په سند کرد به سهر ژیا نی نیو کۆشک و تهلار دا، به مەرچیک نازادانه بژین و خاوه نی ئیراده ی خویان بن و به ندایه تیی بو خوا بکه ن.

ههروه ها زانستی دهروونناسیی و کۆمه لناسیی پروونی کردۆته وه ئینسان کاتیک له سهر فیکره و بیرو باوه پرک چوه ته مهنه وه هه ر له سه ری ده مینتته وه و که متر وایه دوا یی دهستی لی بهر بدات و به زۆری وایه که گۆرانکاری له ژیا نی ئینسان دا له ته مهنی گه نجی دایه، پیش ته مهنی کامل بوون - که زیاتر له دهروو بهری (چل سالی) دا ده بی. هه لبه ته ئینسانی واش هیه له ته مهنی چل سالی و بگره له سهرووی شهست و ههفتاشه وه

جورته‌ت و بویری وای هه‌یه که گۆران به‌سه‌ر خۆی دا بینیت، هه‌ندیک له زانا نه‌وروپی یه‌کان له ته‌مه‌نی زۆر هه‌لکشوو دا که خاوه‌نی پروانامه‌ی زۆر به‌رز بوون، مسولمان بوون! به‌لام نه‌وه به‌ ریژه‌یه‌کی که‌م روو ده‌دات، چونکه‌ بینگومان نه‌وه که‌ ئینسان بتوانی چاوپۆشی له‌و پابردوه‌ی خۆی بکات که‌ ده‌زانن هه‌له‌یه و چاوپۆشی له‌ هه‌موو به‌رژه‌وه‌ندیی و دۆست و په‌قیقانی خۆی بکات، که‌ له‌سه‌ر بیر و باوه‌رینکی پووچ و پینگایه‌کی به‌تال بۆی په‌یدا بوون، به‌ راستی جورته‌ت و بویری یه‌کی ده‌وی که‌ له‌ هه‌موو که‌س دا په‌یدا نابیت.

(۳) ره‌سه‌نایه‌تی و به‌هره‌ له‌ خه‌لك وهرگرتن درى یه‌ك نین؛

به‌ئێ ره‌سه‌نایه‌تی و به‌هره‌ له‌ خه‌لكی وهرگرتن -با نه‌و خه‌لكه‌ نامسولمانیش بن- دوو شتی پیکه‌وه‌ دژ نین، به‌لكو به‌ پیچه‌وانه‌وه‌ ته‌واوکه‌ری یه‌کدین، جا ئیستا با تۆزیک تیشک بخه‌ینه‌ سه‌ر مه‌سه‌له‌ی ره‌سه‌نایه‌تی:

ئیمه‌ی خه‌لكی مسولمانی کوردستان نه‌گه‌ر بمانه‌وی به‌ میله‌تیکه‌ی ره‌سه‌ن دا بنرین ده‌بی پارێزگاری له‌و ئاین و به‌رنامه‌ حق و راسته‌ی خوای کاربه‌جی بکه‌ین که‌ چهندان سه‌ده‌یه‌ باب و

باپیران و پیشینانمان له‌سهرینی و بۆته‌هه‌وینی میژوو و هه‌ناوی نه‌ده‌ب و فیکر و فره‌ه‌نگ و کلتورورمان و دواین‌نوس‌خه‌ی هیدایه‌تی خوای به‌خشهریشه‌بو مرۆفایه‌تی و تاکه‌کتیبیکه‌که نیستا له‌سهر ده‌ستی به‌شهر دا ماوه‌ته‌وه به‌ده‌ستکاری نه‌کراوی و نه‌گۆراوی و مۆرنه‌شکاوی وه‌ک چۆن خوای (تبارک و تعالی) ناردوویه‌تی، ته‌نها (قورنان) هه‌و بیجگه‌له‌وی کتیبه‌کانی دیکه‌ی خوای (عزوجل) هه‌موویان ده‌ستکاری کراون و گۆراون، حیکمه‌تی نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ش نه‌وه‌یه‌که خوای کاربه‌جی سه‌رجه‌م کتیب و پیغه‌مبه‌رانی دیکه‌ی (عليهم الصلاة والسلام) هه‌ر کامیان بو قوناغ و هه‌ل و مه‌رجیکی تایبه‌ت و گه‌ل و کۆمه‌لگایه‌کی دیاریکراو ناردوون، به‌لام قورنانی بو تیکرای مرۆفایه‌تی ناردوه به‌هه‌موو قوناغ و هه‌ل و مه‌رجه‌جیا‌جیا‌یه‌کان و سه‌رجه‌م کۆمه‌لگا جۆراوجۆره‌کانه‌وه، هه‌تا ژبانی به‌شهر له‌سهر زه‌وی ماوه پیغه‌مبه‌ریکی دیکه‌ی بو‌نایه‌ت جگه‌له‌محمد ﷺ وه‌کتیبیکی دیکه‌شی بو‌نایه‌ت جگه‌له‌قورنان، هه‌ر بۆیه‌ش خوای زانا و توانا بو‌خۆی قورنانی پاراسته‌وه، به‌لام پاراستنی کتیبه‌کانی دیکه‌ی عایدی زانایه‌کان کردبوو وه‌ک له‌باره‌ی (توراة) هه‌وه فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّورَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا

النَّبِيُّونَ الَّذِينَ اسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُونَ وَالْأَخْبَارُ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ... ﴿المائدة - ٤٤-،
واته: نيمه ته‌ورائمان ناردۆته خواری رينمايي و پروناكي تيدايه
پيغه‌مبه‌راني بو خوا ملكه‌چ وپيشه‌وا خوا په‌رست و شاره‌زايه‌كان
حوكميان به‌سه‌ر جووله‌كه‌كاندا پي ده‌کرد، له سۆنگه‌ي ئه‌وه‌وه كه
پاراستني كتيبي خويان پي سپيررابوو وه به سه‌ريه‌وه چاودير
بوون...

وه له‌و باره‌شه‌وه كه پاراستني قورئاني عايدي خۆي كردوه
ده‌فرموي: ﴿إِنَّا نَحْنُ الذُّكْرُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ الحجر - ٩-،
واته: بيگومان خۆمان قورئانمان ناردۆته خوار و به ته‌نكيد
خۆشمان پاريزه‌ريني.

بيگومان شتيكيش خوي په‌روه‌ردگار بيپاريزي سه‌لامه‌ت
ده‌بي، به‌لام كاتيک پاراستني شتيك عايدي به‌شهر ده‌كړي
ده‌گوځي سه‌لامه‌ت بي و ده‌شگوځي سه‌لامه‌ت نه‌بي. ده‌باره‌ي
نه‌وه‌ش كه پيغه‌مبه‌ر ﷺ و قورئان بو هه‌موو قوناغه‌كاني
ژياني مرۆفاهه‌تي هاتوون خوا تبارك و تعالي ده‌فرموي: ﴿وَمَا
أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ الانبياء - ١٠٧-، واته: وه تۆمان
په‌وانه نه‌كردوه مه‌گه‌ر به‌زه‌يي -خوا- بي بو سه‌رجه‌م جيهانيان

به لآم له باره ی پیغه مبه رانی دیکه وه (علیهم السلام) ده فهرموئ:
﴿وَالِی عَادِ اَخَاهُمْ هُوْدًا... وَالِی ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صَالِحًا... وَ
اِلَی مَدِیْنَةَ اَخَاهُمْ شُعَیْبًا﴾ الأعراف - ۸۵، ۷۳، ۶۵-، واته: هه ر
کامیکیان بۆ قهومی خۆی هاتوه به لآم پیغه مبه ری کۆتایی ﷺ
بۆ هه موو میلله ت و نه ته وه کان هاتوه بی جیاوازی.

پوخته ی قسان:

رهسه نایه تی ئیمه ی گه لی کوردی مسولمان بریتیه له
پاریزگاریی کردن له دینه که مان و لهو به ها به رز و جوانانه ی که
لییه وه وه رگیرون، هه ر له خوورپه وشته په سنده شه خسییه کانه وه
بگره هاته عاده ت و نه ریته کۆمه لایه تی یه جوانه کان و... هه تده،
که زۆربه یان خالی هاوبه شن له نیوان تییکرای گه ل و میلله تانی
مسولمان دا و هه ندیکیشیان تاییه تن به گه لی کورده وه بۆ
نمونه: به رگ و پۆشاک چ هه ی پیاوانه چ هه ی نافرته تانه، که
بیگومان به رگیکی جوان و به ره ونه قه و له گه ل کەش و مه ناخی
سروشتی کوردستانیش دا ده گونجی، وه ک چۆن جل و به رگی هه ر
میلله تیکی دیکه ش له گه ل کەش و ئاو و هه وای ولاته که بیان دا
گونجاوه، پیشینانی ئیمه ش کاتی خۆی بی حکمه ت و به
هه وه نته نه و جوړه به رگ و پۆشاکه بیان دانه هیئاوه و نه یانکردۆته

نهریتیکي نه ته وهی خویان! جا پارێزگاریی^(۷) له شته باشه کانی
خۆمان که رهسه نایه تپي یه، له گه له بههره وهگرتن له شتی چاکی
خه لکی دیکه دوو شتی پیکه وه دژ نین، یانی ئه وه جوړه بیر
کردنه وه یه زۆر هه له یه که پتی وایه ئیمه ده بێ ببینه عه لمانیی
یان جووله که یان نه صرانی یان بوزایی ئه وه کاته ده توانین له وه شته
باشانه ی که نه وان هه یانه بههره مهنده بین!! نه خیر چونکه
(نیسلام) تاکه دینی راستی خوی بهرز و مهزن رێگه ی هه یچ
شتیکي باشی له ئیمه نه گرتوه، نه که هه ر پتی لی نه گرتوین
به لکو له سه ریشی پتیوست کردوین که هه رچی شتی باشه له
خه لکی دیکه وه ری بگرین و لیان بههره مهنده بین.

بو وینه: پیغه مبه ر ﷺ له یه کیک له فه رمایشته کانی دا
ده فه رموی: { الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ أَيْنَمَا وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ
بِهَا } رواه الترمذي: ۲۶۱۱. واته: زانیاری به سوود و به که لک
شتیکه له ئینسانی ئیماندار بزر بووه، له هه ر شویتیک
بیدۆزیته وه له هه موو که س زیاتر به شی پییه وه یه. ئنجا

^(۷) لیره دا مه به ستم ته نیا پارێزگاریی کردنه له عاده ت و نهریتی چاک و باش نه گه ر
نا شتی خراب نه که پارێزگاریی لی کردنی پتیوست نیه بگه ره دروستیش نیه و
پتیوسته خۆشمانی لی رزگار بکه یین.

پیتغه‌مبهر ﷺ خۆیشی به کرده‌وه ئه‌وه‌ی نه‌نجام داوه له هه‌موو
بواره‌کانی: سیاسی، ئیداری، جه‌نگی، فیکری... هتد دا و
هه‌ر شتیکی چاکی له گه‌ل و میله‌تانی دیکه - با کافریش
بووبن - بینیی بی و زانیبی و بی سئ و دوو کردن لئی
وه‌رگرتوون، به‌بی ئه‌وه‌ی هه‌ست به هیچ حه‌ره‌جیک بکات، بۆ
وتنه:

ئو کاته‌ی پیتغه‌مبهر (عليه الصلاة والسلام) ویستی نامه بۆ
پادشاکانی: رۆم و فارس و میصر و حه‌به‌شه: (هَرَقْل) و (کِسْرَى) و
(مُقَوْس) و (نَجَاشَى) بنووسئ به مه‌به‌ستی بانگ کردنیان بۆ
لای خوا و ئاین و به‌نامه راسته‌که‌ی، یه‌کێک له هه‌وه‌لانی
گوتی: ئه‌ی پیتغه‌مبهری خوا ﷺ پادشا و مه‌لیکه‌کان عاده‌تیان
وايه نامه‌یه‌ک ناخویننه‌وه که مۆر نه‌کرا بی و به نامه‌یه‌کی
په‌سمیی نازان!

ئه‌ویش فه‌رمووی: مادام وایه مۆرتیکم بۆ دروست بکه‌ن
له‌سه‌ری نووسرابئ (محمد رسول الله) به شیوه‌یه‌ک که: وشه‌ی
الله له سه‌ره‌وه بی و (رسول) له نیوه‌راست و (محمد) یش له
خواری، ئه‌وانیش مۆره‌که‌یان بۆ هه‌له‌که‌ند، ئنجا هه‌ر کاتێک
نامه‌یه‌کی نووسیبایه ئه‌و مۆره‌ی لێده‌دا و (ختم) ی ده‌کرد، وه

له بهر نه وهی یه کیك بووه له عورفی سیاسی خه لك له و
رۆژگاره دا و ئیستاش هه ر وایه، پیغه مبه ر (علیه الصلاة والسلام)
نه ی فه رمووه: نه خیر نابیی، چونکه نه وه ناشه رعیی یه و لاسایی
کرد نه وهی کافرانی بیگانه یه!! یا خود له کاتی جهنگی (خهنده ق) دا
سه لمانی فارسی خوا لیی رازی بن گوتی: نه ی پیغه مبه ری خوا
(صلی الله علیه وسلم) ئیمه له ولاتی فارس عاده تمان و ابو و،
ته گه ر له خو مان تر سابین له بهر زۆریی ژماره ی دوژمن، له شار دا
ده ماینه وه و له و شوینانه ی که ده شتایی بوون و دوژمن ده ی توانی
لییانه وه بیته نیو شار (خهنده ک) مان هه لده کهنده بو نه وه ی
سو پای دوژمن نه توانی بیه ریته وه، نه ویش (علیه الصلاة و
السلام) یه کسه ر ده فه رموی: باشه، با خهنده ک لیده یین.
هه روه ها له جهنگی (طائف) دا پیغه مبه ر ﷺ سوودی
بینی له دوو ئامرازی جهنگی که پیشته به کاری نه هی نابوون که
بریتی بوون له (مه نجه نیق) و (ده بیابه). هه روه ها له هه مو و
بواره کانی دیکه ش دا پیغه مبه ر (علیه الصلاة والسلام) هه ر
که سیك شتیکی باشی پی بووی جا مسولمان بووی یا خود
کافر، به بی هیچ گرفتیک وه ری گرتوه لیی و به هره مه ند بووه بو
نمونه: پیشنیاره که ی (الحباب بن المنذر) له جهنگی (به در) دا

وه‌ك له (سیره‌ ابن‌ هشام) دا هاتوه.

پاشان له سه‌رده‌می (عومه‌ر) دا خوا لیتی رازی بی‌ که له سه‌رده‌می نه‌و دا ده‌وله‌تی نیسلامیی زۆر فراوان بوو کۆمه‌لێك ته‌رتیباتی نیداریی له ده‌وله‌تی فارس و پۆم وهرگرتن، وه‌ك: دروست کردنی دیوانه‌کان -دیوانی سه‌ربازان، دیوانی خه‌راج، دیوانی زه‌کات-، هه‌روه‌ها داهینانی چه‌پسخانه (سجن) که له سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ر (عليه‌ الصلاة والسلام) و (أبو بكر) خوا لیتی رازی بی‌ نه‌بوو، هه‌روه‌ها له سه‌رده‌می (عومه‌ر) دا پۆسته (برید) داهینرا، که پیشتر نه‌بوو، چونکه وادیاره پیشتر پتویست نه‌بووه.

هه‌روه‌ها به‌ درێژایی ته‌مه‌نی سێزده سه‌ده‌یی ده‌وله‌تی نیسلامیی مسولمانان هه‌ستیان به‌ هیچ سه‌غله‌تی یه‌ك نه‌کردوه، له وهرگرتنی شتی باش له خه‌لکانی دیکه له هه‌موو بواره‌کانی ژیان و گوزه‌ران دا، به‌ مه‌رجێك له‌گه‌ڵ شه‌ریعه‌تی نیسلامیی دا دژ نه‌وه‌ستابن^(٨) و سوودو که‌لکی بووبن بۆ ده‌وله‌تی نیسلامیی و کۆمه‌لگای مسولمانان.

ئنجای ئیستاش که ده‌بینین ولاتانی رۆژئاوا -ئه‌میریکا و

^(٨) بینگومان شه‌ریعه‌تیش له‌گه‌ڵ هیچ شتیکی باش و به‌ که‌لک دا دژ نیه و تیک ناگیرن.

نهروپا- و ههنديك له ولاتانی رژژه لاتیش -وهك يابان و چين- له بواری ته كنۆلۆژيا دا پيشكه وتوون، ئيمه نه گهر چاو له وان بکهين و له وان هه فيری داهينان و پيشه سازی بين و فيربين كه چون ولاتی خويمان ناوه دان بکهينه وه و... هتد، نه وه نهك شتيکی خراپمان نه کردوه به لکو شتيکی زۆر باشيشمان کردوه و ههر نه وه مان کردوه كه کاتی خوئی پيغه مبهه عليه الصلاة والسلام کردويه تی.

كه واته پيويسته هه موو لايهك نه وه حه قيقه ته بزانيه كه پاريزگاری ليكردنی رهسه نايه تی مان نهك ههر ريگه مان لی ناگرئ كه شتی چاك له خهلكی ديكه وه ربگرين، به لكو نه گهر تو بتهوئ پاريزگاری له رهسه نايه تی خوت بکهی دهبی نه وه رهسه نايه تی يه موتووربه بکهی به شتی چاکی ديکهی خهلك، به لام به مه رجيك له چوارچيوه ی نه وه شهريعه ته دابی كه بناغی رهسه نايه تی يه كه ته!

بو وينه: با ئيمه له هونهری پيشكه وتووی سينه ما و شانزی خهلكی ديكه سوودمه ند بين، به لام با نيوه رۆك (محتوی) سينه ما و شانزی ئيمه (نيوه رۆك) يك بی كه له گه ل رهسه نايه تيبی ئيمه دا بگونجی و له گه ل دين و عه قیده و نه خلاق و قيه می ئيمه دا بگونجی.

یاخود لەبواری ئەدەب و نووسین با بەهره له خەلکی دیکه
وهریگرین، بەلام با وریابین نه که وینه ژیر کاریگه‌ریی نیوه‌پۆکی
رزیو و ژه‌هراویی به‌ره‌مه‌کانیان. بۆ نمونه:

(تۆلستۆی) چیرۆکی (ئەنناکارینا) ی نووسیوه که نیوه‌پۆک و
کاکله‌که‌ی بریتیه له‌وه‌ی که، کابرایه‌ک هه‌زی له ژنی کابرایه‌کی
دیکه کردوه، ئنجا ئەو ئافره‌ته‌ خیانه‌ت به‌ می‌رده‌که‌ی خۆی
ده‌کات و ئەویش بۆی ته‌لاق ده‌دات نه‌وه‌ک ژنه‌ ناپاکه‌که‌ له
خه‌فته‌تان به‌ری!!

به‌لێ ئەوه‌ جه‌وه‌هر و کاکلی ئەو کتیبه‌ی (تۆلستۆی) ی
رووسی یه‌ که‌ ده‌شلین ئاکاریکی ئەده‌به‌ی زۆر به‌رزه‌! به‌لام
بیگومان کاکل و نیوه‌پۆکه‌که‌ی هه‌یج نه‌یه، پیسی و زبله، جا با
گه‌نجانی ئیمه، خه‌لکی ئیمه‌ نیسته‌یفاده‌ له‌ (تۆلستۆی) یان
(شکسپیر) یان خه‌لێ دیکه‌ی نووسه‌ر و ئەدیبان بکات، به‌لام
ئه‌ک به‌و نیوه‌پۆکه‌ رزیوه‌ که‌ له‌ قیه‌می ئاژه‌لیی و ماددیگه‌راییی
و ئەوانه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتوه‌، به‌لکو به‌ نیوه‌پۆکیک که‌ له‌ نیسه‌لام
و قورئان و سوننه‌ت و به‌ها به‌رزه‌کانیه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گرێ.

هه‌موو ئەوانه‌ نه‌گه‌ر بۆ مه‌به‌ستیکی باش به‌کار بێن و بۆ
هه‌ینانه‌دی ئامانجی شه‌رعیی بن و له‌ سنووری شه‌رع دابن. ئەوه‌

به راستی هیچ پیشگیری (منع) یان لهسه ر نیه، چونکه زانایانی نیسلام بنچینه یه کی شه رعی یان داناوه ده لئی: ((الأصلُ في العبادة المنع والأصلُ في المعاملاتِ الإباحة))، واته: (بناغهی مامه له کردن له خوا په رستی یه کاندرا پینه دانه و بناغهی مامه له کردن له گه له هه لئس و کهوته کان ری پیدانه) واته: تو بوت نیه به جوریک نویتو بکهی و رۆژوو بگری غهیری نهوهی که شه رعی دیاریی کرده به لام له بوار و مهیدانی هه لئس و کهوتی کومه لایه تی و سیاسی و جهنگ و ناشتی و ریکخستنی ژیان له رووی نیداریی یه وه، نه سل تیدا ده ست کراوه یی یه و ده بی به لگه هه بی لهسه ر نهوهی که نهو شته قه ده غه و ری پی نه دراوه نه گه رنا له نه سل دا رهوا (مباح) یه و گرنگ نهوه یه سوودی هه بی و زیانی نه بی.

(٤) دیاردەى لاسایی کردنەوه لە چى یهوه سەرچاوه دەگرئ و هۆکارەکانى تەشەنەکردنى چىن؟!

دیاردەى لاسایی کردنەوه جا چ لە تاکیک دا بێتەدى و چ لە کۆمەڵ و میللەتیک دا، لە باوەر بە خۆ نەبوون و متمانە بە خۆ نەبوونەوه سەرچاوه دەگرئ، کاتیک ئینسان متمانە و باوەرپى بە خۆى و دین و کلتور و فەرھەنگ و میژوووی خۆى و گەلەکەى نەبوو، سیاسەت و فیکر و فەلسەفە و عادەت و ئەخلاقى خەلکى دى دەکاتە پێشمەیک و لە گەردنى خۆى قایم دەکات و بە چا و نووقاوى بە دواى دا دەروات و خۆى تەسلیم دەکات!

دیارە کەسیکیش و کۆمەڵیکیش بەو جۆرە پەفتار دەکات، پەتە تەقلید لە گەردنى خۆى توند دەکات کە وا گومان دەبات و پیتی وایە شایانى ئەوە نیە بە عەقلی خۆى بیر بکاتەوه، بۆیە خۆى ناچار دەبینى کە بە عەقلی خەلک بیر بکاتەوه! ئنجا بە تەئکید ئەگەر ئەو جۆرە پەفتارە لە هەموو کەس بوەشیتەوه، لە ئینسانى مسوڵمان و میللەتى مسوڵمان ناوەشیتەوه، چونکە مسوڵمان میشک و دل و دەروونى بۆش و بەتال و بى بەرنامە نیە! بەلکو هەموو شتیکی خۆى هەیه و ئاین و بەرنامە راست و

دروست و لە گەڵ عەقل و فەطرەت و زانیاری دا گونجاووە کەیشی
دەرگای وەرگرتنی هەموو شتیکی چاکی بۆ خستۆتە سەر پشت و
یە کالاً کرۆتەو! بۆیە کاتیک کورپیک یان کچیک، خوشکیک یان
برایە کمان یان کۆمەلە گەنجیک دەبینین گیرۆدە بوون بە دەست
دەردی لاسایی کردنەوێ بیگانەوێ چ لە بەرگ و پۆشاک دا چ لە
بیر کردنەوێ دا چ لە هەلس و کەوت دا چ لە بێ بەند و باریی و
عادەت و نەریتی خراب دا بۆ وینە:

بە کارهێنان و خووگرتن بەو جۆرە ماددە سەرکەرانیوە کە
ئینسان سەرخۆش دەکەن، بە هەموو جۆر و شیوە کانیانەوێ: چ
خواندنەوێ بێ چ حەب خواردن چ دەرزێ لە خۆدان.... هتد.

ئەگەر پرسیار لە هەرچی زانی دەروونناس و کۆمەڵناس و
تیکرای پزیشکەکان بکەین و پرسیین: کە ئایا ئەو شتانه چ
قازانجیکیان هەیە؟! بیگومان هەموویان دەلێن جگە لە زیان هیچ
سوودیکی دیکەیان نیە!

دەو باشە بۆچی دەبێ خەلکی ئێمە بەشیکی لە گەنجەکانی
ئێمە - لە خۆسەر خۆشکردن و خۆیی هۆشکردن دا لاسایی خەلکی
ئەوروپا بکەنەو؟!

ئایا خەلکی ئەوروپا ورۆژئاوا ئەوانەیان کە خۆ سەرخۆش و

بی هۆش ده کهن، شارستانی تی ته ورپایان دروست کردوه؟! بیگومان نه خیر، به لکو نه و زانایانه یان شارستانی تی به که یان بنیات ناوه که له ههول و تیکۆشان دا شه و رۆژان پینکه وه گری ده دن، زانای وایان هه بووه تا کو بیردۆزه یه کی دۆزیوه ته وه، یان یاسایه کی خوی پهره ردگاری له بوونه وه دا دۆزیوه ته وه، وا بووه که چند جار تیک خواردنیان بو هیناوه نه پیرژاوه ته سه ر نه وه که خواردنه که ی بخوات تا کو سارد بو ته وه، بو نه وه ی زنجیره ی بیرکردنه وه (سلسله التفکر) ی نه پچرئ! نجا گه یشتوته نه و حه قیقه ت و راستی یه، به لئ و نه بی نه و شارستانه تی یه ماددی یه ی نه مپۆ خه لکی سه رخۆش و بی هۆش و بی به ند و بار دروستیان کرد بی، هه تا گه نجه کانی ئیمه ته ماشای وان بکه ن!! به لکو وه ک ئاماره م پی کرد نه و زانایانه دروستیان کردوه که هه ولی بی وچانیان داوه و زوریان خو ماندوو کردوه، شارستانی تی و به ره و پیشچوونه ماددی یه که یان به ره می کرد و کۆش و په نج و زه حه ت و کۆمه لیک ئاکاری په سند و سیفه تی گه وره گه وره یه که له خه لکی رۆژئاوا دا هه ن و نه و ئاکار و سیفه ته باشانه یان وای کردوه که ژیا نی ماددی یان به ره و پیش بچی و نه و شارستانه تی یه بی روو حه یان وه دی بی!

که‌واته: نه‌وانه‌ی که ده‌یان‌ه‌وی ته‌ماشای رۆژئاوا بکه‌ن، با ته‌ماشای شته‌چاکه‌کانیان بکه‌ن، که دیاره‌نه‌و کاته‌ش هه‌لۆیسته‌که‌یان پیی ناگوتری: (لاسایی کردنه‌وه) به‌لکو پیی ده‌گوتری: (به‌هره‌وه‌رگرتن) چونکه لاسایی کردنه‌وه (تقلید) نه‌وه‌یه که تۆ به‌چاک و خراب به‌دوای کابرا بکه‌وی بی‌نه‌وه‌ی بزانی که داخوا زهره‌ری لی ده‌که‌ی یان قازانج!

هۆکاره‌کانی ته‌شه‌نه‌کردنی دیارده‌ی لاسایی کردنه‌وه له نیو کۆمه‌نگاکه‌مان دا :

ئه‌گەر سه‌رنج بده‌ین ده‌بینین له کوردستانی خۆمان دا
ماوه‌یه‌که پۆژ به پۆژ دیارده‌ی لاسایی کردنه‌وه، له زۆربه‌ی
بواره‌کانی ژیان و گۆزه‌ران دا، به تایبته‌ت له نیو چینی تازه
پینگه‌یشتوومان دا، ته‌شه‌نه ده‌کات که به ته‌نکید هیچ که‌سی‌ک
ناتوانی بلی نه‌و لاسایی کردنه‌وه کوێرانه‌یه هیچ قازانج و سوود و
که‌لکیکی هه‌یه!

بۆ نمونه: له باره‌ی په‌ره‌ستاندن دیارده‌ی په‌نا بردنه‌به‌ر
مادده سه‌رخۆشکه‌ره‌کانه‌وه ده‌لێن: بێگومان ئینسان به‌ عه‌قل و
هۆش له ئاژه‌ل جیا ده‌بیتته‌وه، بۆیه ئینسانیک به‌ پاره‌ی خۆی و
به‌ ده‌ستی خۆی مادده‌یه‌ک بخواست که عه‌قلی له‌ لانه‌هیتاییت! نایا
نه‌وه چ پێشکه‌وتنی‌که؟!!

بێگومان خه‌لکی پۆژئاوا به‌ عه‌قل پێشکه‌وتن نه‌ک به‌ بێ
عه‌قلی، به‌ هۆشه‌وه پێشکه‌وتن نه‌ک به‌ بێ هۆشی! جا ده‌توانین
هۆی ته‌شه‌نه‌کردنی نه‌و دیارده^(۹) یه له چوار خالاندا بجه‌ینه‌ پروو:

(۹) واته دیارده‌ی لاسا کردنه‌وه‌ی کوێرانه‌ی پۆژئاوا.

یه‌که‌م: هه‌بوونی لاسایی کردنه‌وه له ئاستی بالآ دا:

گه‌نج و لاوه‌کانمان له سه‌روو خۆیان‌ه‌وه حاله‌تی لاسایی کردنه‌وه ده‌بینن، چ له بواری سیاسی دا چ له بواری فیکریی ...هتد، ته‌ماشاشا ده‌که‌ن ئه‌وانه‌ی که کار به‌ده‌ست و قسه‌ رویشتوون زیاتر په‌نا ده‌بهنه به‌ر به‌ر و سیاسه‌ت و به‌ر‌دۆزه‌ی خه‌لکی دیکه، به‌ بێ ئه‌وه‌ی ته‌ماشای دین و کلتوور و که‌له‌پووری می‌لله‌ته‌که‌یان بکه‌ن، که‌ ئایا چاره‌سه‌ری کیشه‌و گرفته‌کانی ئه‌و می‌لله‌ته‌ی تێدایه‌ یان نا؟!

به‌ راستی زۆر جیتی سه‌رسوپرمانه‌! که‌سیکی ئاوا له‌ نیو می‌لله‌تیکی مسوولمان دا نه‌زانن قورئان و سوننه‌ت چی یان تێدایه‌؟! بۆ ئه‌وه‌ی کاتیک گوتی: ئیسلام چاره‌سه‌ری ده‌ردی ئیمه‌ی پێ نیه‌! به‌ به‌لگه‌وه‌ وا بلی!!

جا من پیم وایه‌ هۆکار و فاکته‌ری هه‌ره‌ کاریگه‌ری، ته‌شه‌نه‌کردنی دیارده‌ی لاسایی کردنه‌وه له‌ نیو گه‌نجه‌کان دا ئه‌وه‌یه‌ که‌ ته‌ماشای سه‌ره‌وه‌ی خۆیان ده‌که‌ن و ده‌بینن له‌ سه‌ره‌وه‌ی خۆیان دیارده‌ی لاسایی کردنه‌وه و دواکه‌وتنی خه‌لکی دیکه‌ زۆره‌ بێ ئه‌وه‌ی که‌ بابای لاسایی که‌ره‌وه‌ ئاور له‌ نیو مالی خۆی بداته‌وه‌ و بزانی چی تێدایه‌!! وه‌که‌ په‌نده‌ کوردی یه‌که‌

دەلێ: (مالیان پڕ بوو لە پازیانە منداڵیشیان بە زگ هێشە
دەمرد!!).

دووهم: کاریگەریی سەلبی ھۆیەکانی راگەیانندن :

ھۆکارەکانی راگەیانندن بەھەر سێ جۆری بینراو و بیسراو و
خویندراو، ھە، کە بە راستی لە راگەیانندن کاندای زۆر جەخت لەسەر
ئەو دەکرێ کە گەنج و لاوی ئێمە سەرگەرم بکری بە قیەم و بیرو
فەلسەفە و بۆچوونی خەلکی دیکەو! لە حالیک دا کە ھەندیک
لەو شتە باشانە کە ئەوان دەیانەوی بەلاوی بکەن، ئەو بە
شیوہیەکی باشتر لە قورئان و سوننەتی خۆمان دا ھەیە، وە بە
تەنکید زۆریکیش لەو بیرو بۆچوون و نەڕیتانە شتی تەپیو و
پزیون و کیم و جەراحتی برینەکانی خەلکی پۆژئاوان و بە
کەلکی ئێمە نایەن و تەنانت خۆشیان لێیان بێزارن!

بەلێ بەراستی راگەیانندی سیکۆلاریستەکان بە گشتی
دەوری یە کجار خراپیان ھەیە لەو ڕووەو.

ئنجای ئەوێ کە زۆر جیتی سەرنجەو بگرە سەرسۆرمانە،
ئەوێ لە نێو میللەتیکی مسوڵمان دا کە ھیچ کەس - بە
قیادە ی سیاسیشەو - نکوولتی ناکا لەوێ کە ئەو خەلکە

مسلوئمانە و هەمووشی ئیددیعیای مسلوئمانەتیی دەکات و خۆشی بە مسلوئمان دەزانێ کەچی لە هۆیه کانی ڕاگەیانندی هەمووانیان بە بێ هەلاواردن گویت لە ئایەتیی قورئان یاخود فەرمايشتیکی پیغەمبەر نابێ (عليه الصلاة والسلام) وه گوئیستی ڕەواج پیدانی قیه میکی ئیسلامیی نابیت! وه کو ئەوه ئیسلام هیچ شتیکی چاک و پەسندی تیدا نەبێ کە شایستی باس کران بیت و لە ژیاغمان دا بەس زەرەر و زیانمان کردبێ لە ئیسلام!!

لە حالێک دا ئیمە ئەگەر لە میژووی ڕابردوومان دا خێر و خۆشی یەکمان دەست کەوتبێ و ناویکمان چوو بیتە نیو ناوانه وه و سەرورایی یەکمان تۆمار کردبێ، تەنها لە ژێر سایه ئیسلام و لە باوهشی عەقیده و فیکر و پەرورده ئیسلامیی دابووه چ لە ڕووی سیاسی، چ فیکری و ئەدهبی، چ زانستی... چ هەر ڕوویکی دیکه وه.

وه لە راستی دا ئیمە تەنها ئەوه مان هدیە کە لە سایه و لە باوهشی ئیسلام دا پەیدامان کردوه، تەنانەت ئەو میرنشینانە کە میژوو بۆی تۆمار کردوین وه کێیان و قەوارە نەتەوهیی، وه: میرنشینێ ئەرده لآن و سۆران و بابان و

بادینان و بوټان... هتد، هه موویان له سایه ی دهولته تی ئیسلامی .
دا بوون! ههروه ها له هه ر لایه ن و بواریکی ژیان و گوزه ران دا
سه رنجی میژووی رابردووی گه له که مان بدهین، ده بینین که به هوی
ئیسلامه وه خیری کمان پی گه یشتوه و سهروه ری یه کمان بو
خومان تو مار کردوه که چی هویه کانی راگه یاندنی قورخر او بو
بانگه شه ی عملانییه ت و لاسایی کردنه وه ی بیگانه، هینده بی
ویژدان و بوغزایی و کین له دلن به رانه ر به ئیسلام!!

سئ یه م: هه بوونی بوټایی فیکریی و پوو حیی:

هۆکاری سیتیهم بریتیه له هه بوونی نه و بوټاییه له دل و
دهروونی به شیک له و گهنج و لاوانه مان دا که کهوتوونه ته ژیر
کاریگه ریی پرو پاگهنده و بانگه شه ی ناحه زانه و بی ره همانه ی
پیره وی سیکۆلاریزم دژ به ئیسلام، که هه ول ده دات به هیه چ
جوړیک دانی خیر به هیه چ شتیکی ئیسلام دا نه یه نی و باسی
نه کات و نه گه ر گریمان باسی شی کرد له پووی ره خنه لیگرتن و
توانج و پلار تیگرتنه وه باسی بکات!
ئیدی له ناکامی نه و سیاسه ته چه وته ی سیکۆلاریسته کانه وه
ژماره یه ک له گهنج و لاوه کامان به هه ردوو ره گه زیانه وه دوو چاری

بۆشایی یه‌کی فیکریی و ڕووحی بوون و عەلمانی یه‌کان ڕۆی
ئیمان و ئیسلامیان لێ گرتوون و نه‌شیان توانیوه به‌دیلتکی
دیکه‌یان بده‌ن و وه‌ك ده‌لێ له هه‌ردووك دینان بوو ون!
ئیدی سه‌ره‌نجام نه‌و سه‌رلیشیواوانه خۆیان ناچار بینیه‌ كه
به‌ملاو لادا بگه‌ڕێن و بسوورپین بۆ پڕ کردنه‌وه‌ی نه‌و بۆشاییه‌ی
كه هه‌ستی پێ ده‌که‌ن له عه‌قل و دلێان دا، گه‌ڕۆده‌ی گه‌لێك
بیر و بۆچوون و خوو و خده و نه‌ریت و هه‌لسوكه‌وتی پووج و
زیانبه‌خشی وا بوونه كه بیجگه له (لاسایی کردنه‌وه‌ی کوێرانه)
هیچ پیناسه‌یه‌کی دیكه هه‌لناگرن.

چواره‌م: بارودۆخی ناهه‌مواری سیاسی و ئابووری و كۆمه‌لایه‌تی :

ئنجایه‌ بێگومان بار و دۆخی نا هه‌موار و هه‌له و په‌له‌ی سیاسی و
سته‌م و زۆری ئابووری و نا ڕێك و پێكی كۆمه‌لایه‌تی
گه‌له‌كه‌شمان كه له لایه‌ن سیکۆلاریستانه‌وه هاتۆته ئاراوه و فه‌رز
كراوه، کاریگه‌ریی سه‌لبی زۆری هه‌یه بۆ سه‌ر چینی گه‌نج و
لاومان، كه په‌نا به‌رنه‌به‌ر لاسایی کردنه‌وه و چاوی لێکردنی
کوێرانه‌ی خه‌لك، چونكه وه‌ختێك گه‌نجێك بێ ئیشه و کاری

دەست ناکەوئ، یاخود تەماشای دەکا ئەوێ دوینی باسی چینی
پڕۆلیتار و خزمەتی خەلک و میللەتی دەکرد، ئیستا کۆشکەکە
وینەنی نیه و لەبەر زۆری پارە و سامانی حیسابی خۆی نازانی!!
کەچی ئەویش خانووی دەست ناکەوئ و لە خانووی بە کرئ دایە!
یاخود کاتیگ دەبینئ باسی دیموکراسی دەکرئ، بەلام حوکمیکی
دیکتاتۆریی و عەسکەریی دەبینئ!! باسی حوکمی دەولەت و
یاسا دەکرئ بەلام حوکمی حیزب دەبینئ!! -هیوا دارین دوا
یە کگرتنەوهی دوو ئیدارەکە ئەو دیاردانە بە یە کجاری بنبر
بکرین - بەلئ گەنج کاتیگ لە ئاوا هەل و مەرگیگ دا دەژی،
بیگومان ئەو ھۆکارانەو چەندین ھۆکاری سەلبی دیکە فشاری بۆ
دینن و چارەسەریشی دەست ناکەوئ بۆیە پەنا دەباتە بەر خۆ
بیھۆشکردن و خۆ سەرخۆشکردن بە جۆرەھا وەسەیلە بۆ خۆ
دزینەوه و پراکردن لەو واقعەیی کە تێیدا دەژی^(١٠)!!

^(١٠) بەلام گەنجی موسولمان و ئیماندار بەھۆی ئیمانەکیەوه لەو دەردە و ھەر دەرد و
نەخۆشی یەکی دیکە لەو بابەتە سەلامەت و پارێزراو دەبن.

(۵) چاره‌سه‌ری کیشه‌ی لاسایی کردنه‌وه له چی دا ده‌بینین؟!

به‌پێزان!

من چاره‌سه‌ر کردنی ئه‌و نه‌خۆشی و دیارده‌ دزی‌وه‌ی که هه‌ندیک له گه‌نجه‌کانمان پێ‌وه‌ی گیرۆده‌ بوونه له‌ سه‌ی خاڵان دا ده‌بینم:

یه‌که‌م: ده‌رك کردنی ئه‌و پاستی یه‌ که‌ کلتووری هه‌ر گه‌ل و کۆمه‌لگایه‌ک، هه‌لقولای دین و عه‌قیده و جیهان‌بینی ئه‌و گه‌ل و کۆمه‌لگایه‌یه‌:—

هه‌ر میلله‌تیک چۆن ته‌ماشای دین و ژین بکات و عه‌قیده و بیروباوه‌ری چۆن بێ دیاره کلتوره‌که‌یشه‌ی وا ده‌بێ، بۆیه‌ زۆر هه‌له‌یه‌ که‌ ئێمه‌ بانگه‌شه‌ بکه‌ین بۆ کلتوور (ثقافة) ی خه‌لکی دی که‌ هه‌لقولای دین و عه‌قیده و جیهان‌بینی خۆیان، هه‌لبه‌ته‌ مسوڵمان سه‌لبی و داخراو نیه‌ له‌ به‌رانبه‌ر فیکر و کلتووری خه‌لکی دیکه‌دا، به‌لام لاسایی که‌روه‌ه و خۆبه‌ده‌سته‌وه‌ده‌ریش نیه‌، وه‌ک خوا فه‌رموویه‌تی: ﴿ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾ الزمر - ۱۸،

واتە: ئەوانەى كە گوئى بۆ هەموو قسەيەك دەگرن بەلام بە دواى چاكەكەى دەكەون ئەوانە كەسانىكەن خوا رينمايى كردوون وه ئەوانەن خاوەن عەقلان.

بەلێ مسولمان نابێ وەك سەبەتە بێ هەرچی تێكەى هەر وەرى بگرێ و هەلێ گری! بەلكو دەبێ بیژینگ بێ و شتى باشى خەلك وەربگرێ و خراپەكەشى فەرى بدات، ئیمەى مسولمان خاوەنى فیکرو ئەدەب و کلتوورى خۆمانین كە لە دین و عەقیدە و جیهانبینیى خۆمانەو هەلقولێو، بە هەمان شێو خەلكى دیکەش خاوەنى کلتوور و ئەدەبى خۆیەتى كە پەيوەندیى بە دین و عەقیدە و جیهانبینیى خۆیەو هەیه، ئیدی مەرج نیە ئەو فیکر و کلتوورەى ئەوان بە كەلكى ئیمە بیست، بۆ نمونە:

مەرج نیە عەلمانییەت (سیكۆلاریزم) - كە لە ئەورویا پەیدا بوو- بە كەلكى ئیمە بیست، ئەورویا بۆیە پەنای بردە بەر عەلمانییەت چونكە دینیكى ئەفسانەیی و تێكدرایى لەبەر دەست دا بوو، دینیك كە لەسەر بناغەى وى قەشە و پاپایەكان دەستیان لەگەڵ پاشا و دەرەبەگەكاندا تێكەڵ كەردبوو، وە بە هەرسێك لایان سێكوچكەیان پێكەینابوو (قەشە، دەرەبەگ، پادشا) ئەو سێكوچكە شوومەى دژی بەرژەوێندى یەكانى خەلك و جەماوەر .

بوو، بۆیه خه‌لك به قیاده‌ی زانایان و فه‌یله‌سووفه‌كان له‌و دینه و دام و ده‌زگاكانی نه‌و دینه راپه‌رین، كه‌واته نه‌و عه‌لمانییه‌ت و بیدینایه‌تی یه‌ی كه‌ له‌وئ سهری هه‌لداوه هه‌یچ په‌یوه‌ندی یه‌کی به ئیمه‌وه نیه، چونكه دینی ئیمه به پیچه‌وانه‌ی نه‌صرانییه‌ته‌وه دژی زولم و سته‌می نابووری یه‌و دژی نیستیبه‌دادی سیاسی یه‌و دژی ته‌قلید و لاسایی کردنه‌وه‌ی کویرانه‌یه و له‌گه‌ل عیلم و عه‌قل دایه و له‌گه‌ل برابه‌تی و ته‌بایی دایه و به‌ کورتی دژی هه‌موو شتیکی خراپه‌و له‌گه‌ل هه‌موو شتیکی باش دایه، كه‌واته به‌شیکی بنه‌ره‌تی له‌ كلتووری نه‌وروپا كه‌ بریتیه له‌ عه‌لمانییه‌ت و له‌ هه‌ل و مه‌رجی تایبه‌تی ولاتانی رۆژناوا هه‌لقولیوه مه‌رج نیه به‌ كه‌لكی ئیمه و ئیره بیته، وه بیگومان ئیمه وه‌ك خه‌لكیکی مسولمان هه‌یچ په‌یوه‌ندیمان به‌ عه‌لمانییه‌ته‌وه نیه و هه‌یچ پیوستیشمان پیی نیه و به‌ ته‌ئکید عه‌لمانییه‌ت نه‌گه‌ر بۆ ماوه‌یه‌کی كه‌میش بگوئیی به‌ زه‌بری پاره و ترس و ته‌ماع و چه‌واشه‌کاری و بی‌ناگایی خه‌لكه‌وه بژیته، ناتوانی بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر بمینئ، وه‌ك چۆن كاتی خۆی له‌ سه‌ره‌تای هه‌شتایه‌كان به‌ وانیه‌ی كه‌ هه‌لگری فیکره‌ی مارکسیزم و کۆمۆنیزم بوون پیم ده‌گوتن:

کاکە فیکرەوی مارکسیزم و کۆمۆنیزم لێرەدا نارووی!
میللەتی ئێمە دینیکی راست و تەواو و دروستی هەیە و
مارکسیزم و کۆمۆنیزم کاتی خۆی لە کاردانەوهی زۆلم و ستمی
پرژیمی سەرمایه‌داریی دا پەیدا بوو، بەلام ئیسلام لە کاردانەوهی
هیچ شتیک دا پەیدا نەبوو، بەلکو بەرنامەیه‌که و خوای
پەرورەدگار دایبەزاندووە و پەیوەندیی بە جیهانبینی و بە
عەقیدەوه هەیە، بە عیبادهت و بە ئەخلاقەوه، بە حوکم و
سیاسەتەوه، بە ئابووری و لایەنی کۆمەڵایەتی یەوه هەیە و
حەقیقەتییکی رەها (مطلق) ی خوایی یە دایبەزاندووە بۆ
پێکخستنی ژبانی خەلک، بەلێ دەرك کردنی ئەم راستی یە
یە کەم هەنگاوی چارەسەر، کە ئێمە میللەتی مسوڵمانی
کوردستان دەبێ کلتوور و فەرھەنگ و سیاسەت و حوکم و
رەوشت و هەلس و کەوت و... هتەمان هەلقولای دیس و
عەقیدەوی ئیسلامیی مان بێت، نەک شتییکی دیکە چونکە بە
پێچەوانەوه وێرایی ناسەرعیی و بێ دینی، دووچاری حالەتییکی
سەیر و سەمەرەو نامەنتیقیش دەبین کە بە هیچ پینەو پەرۆیک
پاسا نادریتەوه!

دووهم: باوهر و متمانه هەبوون بە رەسەنایەتی خۆمان:

ئەمیش دووهم هۆکاری گرنگە بۆ چارهسەر کردنی ئەو نەخۆشی و دیاردەیه، بەلێ دەبێ ئیتمە باوهر (ثقة) مان بە خۆمان بێت کە خاوهنی رابردوویکی و ئیتمە درهختیکی بێ رەگ و ریشه نین و میللهتیکێ بێ میژوو نین، ئیتمە میللهتیک نین بێ سەررهی بێن، ئیتمە دەیان رابەر و سەرکرده مان ههیه له مهیدانی خهباتی رزگاربخوازی دا که له سەرکرده و رابهرانی گهلانی دیکه که مەر نین، وه له میژووی ئیسلامدا که له پیاوی وامان ههبووه بۆ نمونه: (صلاح الدین) که نهک ههر کورد و گهلانی مسولمان بهلکو مرۆفایهتی شانازیی پیتوه دهکات.

ههروهها له پرووی زانست و فەرهنگ و ئەدهبهوه خاوهنی که له پیاوی گهوره گهورهین، به ههمان شتوه له پرووی تهزکیهیه نەفسهوه خاوهنی پیتشهوا و زانایانی زۆر بهرجهستهین که خهلکی دیکهش لهسەر دهستیان هیدایهتی وهرگرتوه، کهواته ئیتمە خاوهنی دینیك نین رابردوویهکی پرشنگذار و میژوویهکی شکۆمەندی جیتی شانازیی بۆ نهپهخساندین، تاکو قیزمان له خۆمان بپیتتهوه و خهت بهسەر رابردووی خۆمان دا بپنن!! بۆ ویتنه: له پرووی ئەدهب و شیعرهوه خاوهنی چهندین شاعیری گهورهو

هەلکەوتووین، وەك: (نالی، مەحوی، ئەحمەد شەوقی، مەلای گەورە، مەلای جەزیری، حاجی قادری کۆیی، ئەحمەدی خانی... هتد)، وە لە بواری تەزکیە و تەسەوف دا خاوەنی پیاوی وەك: (مەولانا خالید و كاك ئەحمەدی شیخ و شیخ عثمانی تەویڵەیی و شیخ یوسفی بورهان و... هتد) یەن، وە لە پروی خەباتی نەتەواپەتی یەوێ خاوەنی كەلە پیاوانی وەك: (شیخ مەحمودی حەفید، شیخ عوبەیدوللای نەهری، شیخ سەعیدی پیران، قازی محمد، سمایل خانی شكاك، مەلا مصطفى بارزانی) یەن كە پیاوی بە شەهامەت و جوامیرو بەرجەستە بوون و توانیویانە بەشیکی زۆری میللەتەكەیی خۆیان قەناعەت پێ بیسن كە خەبات بکەن، لە پێناوی ئازادی و ڕزگاری دا.

بەلێ، ئێمە میللەتیکی بێ ڕابردوو و بێ میژوو نین تاكو خۆمان وەك كەسیکی بێ ڕابردوو و بێ میژوو بیتە بەرچاو و هیچ باوەرو متمانەیه كمان بە خۆمان نەبیت، كەواتە: هەنگاوی دووهم بۆ چارەسەری كێشەیی لاسایی کردنەوێ و پەرەپێدانی دیار دەیی بەهەر وەرگرتن لە خەلك لەسەر بنەمای ڕەسەنایەتی، بریتیه لە متمانە و باوەر بە خۆبوون، بە دین و عەقیدە و كلتور و میژوو و... هتدی خۆمان.

سییه‌م: هه‌ول‌دان بو چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌وگرفته‌کانی کۆمه‌نگاکه‌مان:

-وه‌ك ناماژه‌م پێ کرد- سوپاس بو خوا ئاواتی‌کی چه‌ندین
ساله‌مان هاته‌دی که ئه‌ویش بریتی بوو له یه‌ک‌گرتنه‌وه‌ی دوو
ئیداره‌که که ئومیدییکی خستۆته‌ دلێ خه‌لکه‌وه و هیوادارین که
ئهو حکوومه‌ته یه‌ک‌گرتوه‌ی کوردستان بتوانی ئهو قه‌یرانه
چاره‌سه‌ر بکات له هه‌موو پروژیکه‌وه، قه‌یرانی ئابوری و سیاسی و
کۆمه‌لایه‌تی و کلتووری و ئه‌خلاقی... که بیگومان ئیسه له
هه‌موو ئهو بو‌ارانه‌دا له قه‌یران داین ئنجا دیاره ئهو قه‌یرانه
جو‌راو‌جو‌رانه‌ش فشاری‌کی زۆر ده‌خه‌نه سه‌ر دل و می‌شکی به‌شیک
له گه‌نجه‌کانمان و وایان لی ده‌که‌ن که بیر له شتی سه‌یر و سه‌مه‌ره
بکه‌نه‌وه که وه‌ك گوتمان مه‌گه‌ر ناوونیشانی: ((لاسایی کردنه‌وه و
کوێرانه به‌ ری دا رۆیشتن)) بگونجی بکریته پیناسه‌یان.

ئیدی به‌ هیوای ئه‌وه که به‌ هه‌ول و هیممه‌ت و هاوکاری
هه‌موو لایه‌ك بتوانین چاره‌سه‌ری ئهو دیارده و نه‌خۆشی یه
کوشنده‌یه بکه‌ین له‌به‌ر رۆشنایی ئهو سی ر‌استی یه‌دا که باس‌مان
کردن:

۱- فیکر و کلتوور و فه‌ره‌نگی ئیسه پێویسته له‌ دین و

عه‌قیده و جیهان‌بینی نی‌سلامیی مانه‌وه هه‌لبقولئی.
۲- ده‌بئی باوه‌ر و متمانه‌مان به رابردویی خۆمان هه‌بئی.
۳- هه‌ولئی چاره‌سه‌ر کردنی کیشه و قه‌یرانه گه‌وره و
جو‌راوجۆره‌کانمان بده‌ین هه‌موو لایه‌کمان به گشتی و به
تایبته براده‌رانی عه‌لمانیی حوکم‌پان که هه‌رچی
ده‌سه‌لات و سامانه لای نه‌وانه!.

تا‌کو خه‌لکه‌که‌مان به گشتی و گه‌نج و لاوه‌کانمان به تایبته که
هه‌ستیارت‌ترین چین و تو‌یژی هه‌ر گه‌ل و کۆمه‌لگایه‌کن له ژیر
فشاری نه‌و واقیع و هه‌ل و مه‌رجه تال و دژواره‌دا زیاتر تووشی نا
نوم‌یدی نه‌بن و په‌نا بو شتی وا نه‌به‌ن که پی‌چه‌وانه‌و دژی دین و
عه‌قل و مه‌نتیق و به‌رژه‌وه‌ندیی دنیاو دوا رۆژیانه!

سبحانک اللهم وبحمدک أشهد أنه لا اله إلا أنت
أستغفرک وأتوب إليك

نیوەرۆك

- پیشکەش بئ ۵
- نەم نامیلکەپە ۸
- پیشەکی ۱۲
- دەقی وتارمکە ۳۱
- (۱) پیناسەى گەنج و رەسەنایەتیی و لاسایی کردنەووە: ۳۴
- پەکەم: پیناسەى گەنج: ۳۴
- دووەم: پیناسەى رەسەنایەتیی: ۳۵
- سئ یەم: پیناسەى لاسایی کردنەووە: ۳۶
- (۲) گرنگی قۇناغى گەنجیىتى و لاویتى: ۳۹
- (۳) رەسەنایەتیی و بەهرە لە خەلك وەرگرتن دزی یەك نین: ۴۲
- (۴) دیاردەى لاسایی کردنەووە لە چی یەووە سەرچاوە دەگرئ؟! ۵۴
- هۆکارمکانی تەشەنەکردنی دیاردەى لاسایی کردنەووە ۵۸
- پەکەم: هەبوونی لاسایی کردنەووە لە ناستی بالادا ۵۹
- دووەم: کاریگەریی سەلبی هۆپەکانی راگەیاندن ۶۰
- سئ یەم: هەبوونی بۆشایی فیکریی و رووحیی ۶۲
- چوارەم: بارودۆخی ناھەمواری سیاسی وئابووری و کۆمەلایەتی ۶۳
- (۵) چارەسەری کیشەى لاسایی کردنەووە لە چی دا دەبینن؟! ۶۵
- پەکەم: دەرک کردنی ئەو راستی یە کە کلتووری هەر گەل و کۆمەلگایەك، هەلقوڵاوی دین و عەقیدە و جیھانبینیی ئەو گەل و کۆمەلگایەپە ۶۵
- دووەم: باومر و متمانە هەبوون بە رەسەنایەتیی خۆمان ۶۹
- سێیەم: هەولێدان بۆ چارەسەرکردنی کیشەو گرفتەکان ۷۱
- نیوەرۆك ۷۲

نہ کہ رشتہ نشین، دو رخ و دو رو، رو و رخ نہ بخ و دو رو کا گناہ

یہ جو فہرہ، شہ لای و بیری بلا سہ رو شہا بکرینہ وہ

یہ خلاق و بہ دو شہینکے پاسیہا فیر بکری و نہ کرے بر نہ نامیہ کہ

بلا سہ دو رو سہ پہ روہ روہ بکری، نہ علا وہ بن

یہ نہ نہ سیکے کار سیکے رو خشتیکے یہ نہ کہ کل، نہ بزی کو نہ کہ کہ سہا

یہ نہ بچہ خانہ، نہ کہ کہ جو فہرہ و فیر بکری ہنہ و سہا، نہ نہ بکری

خدا بہ روہ و شہینکے وز فو وہ نس و نہ و بکری زرم فیر بکری و

نہ سہ رسبکے شہینکے ہمہ وہ پہ روہ روہ بکری، نہ وہ کہ رہ بجم

وہ نہ بکری کہ نہ وہ یہی وہ رو نہ ہنہ ز فو خوربہا و سہا نہ کہ سہا

پتہ: گلبرگ، گلبرگ، گلبرگ

tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

جلد نمبر - شہ قاسم دادگا - زیر نوبتیں شوبین پالاص
ت: ۲۲۲۱۶۹۵ - ۲۲۲۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸
موبائل: ۰۷۵۰۰۴۶۰۰۲۲ - ۰۷۷۰۰۹۱۳۸۱۷۲